

SZAKDOLGOZAT

Sántha Hanna Flóra

2025

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Budai Campus

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet

Tájrendező és kertépítő mérnöki alapképzési szak

SZALAFŐ TURISZTIKAI SZEMPONTÚ FEJLESZTÉSE

Belső konzulens: Dr. Valánszki István
tanszékvezető, egyetemi
docens

Belső konzulens
intézete/tanszéke: Tájépítészeti, Településtervezési
és Díszkertészeti Intézet

Készítette: Sántha Hanna Flóra

Budapest

2025

TARTALOMJEGYZÉK:

BEVEZETÉS, A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA, CÉLKITŰZÉSEK	5
1. IRODALMI ÁTTEKINTÉS	7
1.1. Fontosabb kapcsolódó fogalmak	7
1.2. Főbb szabályozások a területre vonatkozóan	8
1.3. Hasonló projektek összehasonlítása	10
2. VIZSGÁLAT	12
2.1. A vizsgálati terület lehatárolása, megközelíthetősége	12
2.2. Regionális kapcsolatok	13
2.3. Természeti adottságok	13
Geológiai és domborzati adottságok	13
Növényzet	15
Állatvilág	16
Rövid történeti áttekintés	16
2.4. Tájhasználatok elemzése	17
2.5. Turisztikai infrastruktúra elemzése	20
2.5.1. Turistautak	20
2.5.2. Kerékpárutak	21
2.6. Védett területek, természeti értékek bemutatása	22
2.7. Turisztikai szempontból fontos létesítmények	23
2.7.1. Rekreációs lehetőségek	23
2.7.2. Turisztikai szuprastruktúra	23
2.7.3. Programok, rendezvények	26
3. SZINTÉZIS	27
3.1. Túrautak állapotfelmérése	27
Településeken áthaladó útvonalak	29
Természetközeli környezetben vezető útvonalak	29
3.2. Vonzerők	30
Épített és történeti örökség	30
Természeti, táji és kulturális értékek	32
3.3. Turisták igényfelmérése	33
3.4. Konfliktusok feltárása	35
Idényturizmus szempontjából eredő konfliktusok	36

Figyelemfelhívó és tájékoztató táblák hiányából eredő konfliktusok	36
Fejlesztési hiányból eredő konfliktus	36
4. TELEPÜLÉS KOMPLEX TURISZTIKAI FEJLESZTÉSE	38
4.1. Természetközeli turistaútvonal/tanösvény bővítése, alternatív útvonalak a jelentős helyszínek érintésével	38
4.1.1. Új útvonal kijelölése	38
4.1.2. Állomáspontok, pihenők kialakítása.....	39
4.2. Ökoturisztikai rendezvényhelyszín kialakítása	44
4.2.1. Főbb funkciók meghatározása	44
4.2.2. Holszezon kiküszöbölésére tett javaslatok	45
4.2.3. Elszállásolási férőhelyek számának bővítése	46
4.3. Konfliktusok feloldására tett javaslatok	46
4.3.1. Építéssel kialakítható javaslatok.....	46
4.3.2. Szervezési módosításokra tett javaslatok.....	46
ÖSSZEFOGLALÁS	48

BEVEZETÉS, A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA, CÉLKITŰZÉSEK

Szakedolgozatom témája az Őrség szívében fekvő település, Szalafő értékeinek vizsgálata a turizmus szemszögéből. Témaválasztásom nem véletlenül erre a területre esett, hiszen ez az ország talán egyik legérintetlenebb vidéke, ennek köszönhetően gyönyörű tájképi adottságokkal rendelkezik, a turizmusban pedig egy igazán különleges helyet foglal el. A település hagyományőrző kultúrájáról és a gazdag történelmi és táji értékeiről ismert. Saját magam is nagyon kötődöm a tájhoz, hiszen családommal rengeteget szoktunk kirándulni ott. Szalafő csak egy cseppnyi része az Őrségi Nemzeti Parknak, mégis érdemesnek tartom a település vizsgálatát. Szakedolgozatomban szeretném bemutatni a különleges faluképet, amelyet a szeres építkezés mutat, továbbá a természeti kincseket. Szeretnék bepillantást nyújtani a település értékeinek, hagyományainak és természeti adottságainak speciális megőrzésébe, hogy azok a turisták számára is vonzóvá váljanak. Őrségben nagyon gazdag állat- és növényvilág van, melynek megismerését, bemutatását fontosnak tartom. Továbbá, mivel idős településről beszélünk, úgy gondolom, a turizmus gazdagításával a település gazdasága is erősödne. Fő perspektívám a terület bemutatása során a környezetvédelem és a hagyományos életmód fenntartása, hiszen ezek nélkül a táj elvesztené a kivételességét. Ide kapcsolódik az ökoturizmus, ami lehetővé teszi az aktív feltöltődést és kikapcsolódást anélkül, hogy közben a környezeti és táji elemek veszélybe kerülnének, sérülnének. A község egésze az Őrségi Nemzeti Park része, sőt a Natura 2000 különleges természetmegőrzési és madárvédelmi területek is az egész települést lefedik részletkihagyás nélkül. A sok védelmi szempontot fontos a turisták számára is egyértelműen jelezni, így nagyobb figyelmet fordítanak a táj védelmére kirándulás közben.

Szakedolgozatom négy fő részből áll össze. Munkám legelején irodalmi áttekintést végzek, melyben bemutatom a főbb fogalmakat, szabályozásokat, illetve néhány hasonló projektet elemzek röviden. Ezután a vizsgálati részben alaposan kielemezem, bemutatom Szalafő természeti és turisztikai értékeit, infrastrukturális adottságait, történelmi jelentőségét, a tájhasználatokat és persze a turistautakat. Ezután a szintézisben kiértékelem a begyűjtött információkat, analizált adatokat, majd levonom belőle a legfontosabb következtetéseket. Tanulmányom legvégén pedig javaslatokat teszek a konfliktusok feloldására, továbbá a turizmus fenntarthatóságával kapcsolatos koncepciókra.

Legfőbb célom, hogy egy átfogó képet alkossak Szalafő turisztikai értékeiről, illetve egy fenntartható javaslat, melynek során ezek az ékességek bemutatathatók a turistáknak. Dolgozatom keretében részletesen elemzem a település turisztikai potenciálját, hangsúlyt helyezve az Őrségre jellemző hagyományokra és az ökoturizmus lehetőségeire. Az elemzések alapján javaslatokat fogalmazok meg a fenntartható turizmus elősegítésére, amelyek egyaránt szolgálják a helyi lakosság gazdasági érdekeit és a település értékeinek hosszú távú megőrzését.

A dolgozatom elkészítése során terepi és irodalmi kutatásokat is végzek. Az írásos források nyújtotta segítségeket ötvözöm a sétáim során feltárt ismeretekkel. Feldolgozok több térképet is, köztük történelmi térképeket, amely alapján megfigyelhetőek a tájon végbemenő változások. Segítségül hívom továbbá az Őrségi Nemzeti Park adatait, amiket könyvben is megfogalmaztak, és a hozzájuk tett látogatásom során is elmondtak. Ezenkívül készítek néhány táblázatot, amikben a szálláshelyek, éttermek és túraútvonalak állapotát vizsgálom. A táblázatokhoz a Tájérték Kataszter (TÉKA), a Területrendezési Információs Rendszer (TEIR), továbbá a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatbázisát veszem alapul. Emellett természetesen informálódok a helyi lakosoktól és az intézmények tulajdonosaitól is.

Kutatásom során a következő kérdésekre keresem a választ:

- Milyen kulturális, természeti és épített örökségei vannak Szalafőnek?
- Hogyan járulnak hozzá a természeti értékek a fenntartható turizmus fejlesztéséhez?
- Milyen hagyományok, rendezvények vagy szokások őrzik Szalafő kulturális identitását?
- Milyen állapotban vannak a helyi turistautak?
- Milyen hatással van a turizmus a helyi gazdaságra és életminőségre?
- Milyen környezetvédelmi intézkedéseket alkalmaznak a turistaforgalom negatív hatásainak minimalizálására?

1. IRODALMI ÁTTEKINTÉS

1.1. Fontosabb kapcsolódó fogalmak

Szakedolgozatom során felmerül néhány alapfogalom melyek értelmezését fontosnak tartom, az alábbiakban ezeket tekintem át. A legfontosabbnak az **ökoturizmus** fogalmának meghatározását tartom. A kétfajta értelmezésből a munkámban az elsőt fogom felhasználni, alapul venni.

Az egyik értelmezés az IUCN Ökoturizmus Programjának megfogalmazása szerinti értelmezést gyűjtöttem ki; „Az ökoturizmus a környezetért felelősséget vállaló utazás és látogatás a viszonylag zavartalan természeti területeken, azok természeti, valamint jelen és múltbeli kulturális értékeinek élvezete és értékelése céljából, úgy, hogy kíméli azokat a látogatás káros hatásainak mérséklésével, valamint a helyi népesség társadalmi, gazdasági előnyökhöz juttatásával.” (Pannon Egyetem Turizmus Tanszék, 2008.) A másik meghatározás pedig az International Ecotourism Society oldaláról származik; „Ecotourism is now defined as “responsible travel to natural areas that conserves the environment, sustains the well-being of the local people, and involves interpretation and education”. ([http1](#))

Szintén lényeges a **tanösvény** meghatározása is. Mindkét definíció egybevághat a szakedolgozatom témájával. Az egyik a természetvédelem oldaláról származik, melyet egy értékelő lapon fogalmaztak meg; „A tanösvény olyan tematikus útvonal, amelyen az érintett terület természeti és kulturális öröksége állomáshelyekhez kötődően, általában táblák és/vagy kiadvány(ok) segítségével kerül bemutatásra, így a látogatók részéről önálló, aktív ismeretszerzést tesz lehetővé. A tanösvények létrehozásának elsődleges célja – a bemutatóhelyek többi típusához hasonlóan – a látogatók környezeti szemléletének formálása, amely az adott táj jellemzőinek (adottságok, értékek, problémák stb.), valamint az értékmegőrzés fontosságának és módjának bemutatásán keresztül valósul meg. A tanösvények – az ismeretszerzéssel és az értékvédelemmel kapcsolatos jelentőségük mellett – a szabadidő-eltöltés, élményszerzés, egészségmegőrzés stb. fontos eszközei.” ([http2](#)) A másik értelmezést pedig Kiss Gábor fogalmazta meg a tanösvények létesítéséről írt könyvében 1999-ben. A dolgozatom során, főként ezt az értelmezést veszem alapul. Következésképpen szól a meghatározás; „A tanösvények olyan – elsődlegesen a látogatók környezeti tudatának fejlesztése céljából létrehozott – terepi bemutatóhelyek, amelyek turistaútvonalra felfűzött állomásokon, táblák, vagy kirándulásvezető segítségével mutatják be egy adott terület természeti-kultúrtörténeti adottságait és értékeit, valamint azok megőrzésének fontosságát és módját”. (Kiss, 2007)

Másik fontos definíció a **gyalogos turistaút**, hiszen Szalafő területén és közvetlen környezetében is számos turistaút keresztezi egymást. A Magyar Természetjáró Szövetség úgy gondolom kiválóan írta le a jelentését, így ezt használom alapul a munkámban. Következően fogalmazták meg; „Azt az útvonalat, amelyet közérdekből turisztikai célú gyalogos közlekedés (gyalogtúrázás) céljából létesítettek, vagy e célú használatra is ajánlanak, ezért a követhetőség biztosítására megfelelő távközlésként útjelzésekkel – felfestett turistajelzések, oszlopra helyezett útirányjelző táblák - láttak el, kijelölt gyalogos útvonalnak, vagy gyalogos turista útvonalnak nevezzük.” (Dr. Molnár, 2015)

1.2.Főbb szabályozások a területre vonatkozóan

A mintaterületem vizsgálatához, fejlesztési javaslatok kialakításához elengedhetetlen a területre vonatkozó szabályozások ismerete, emiatt összegyűjtöttem a legfontosabbakat. Az értékes terület miatt többféle védettségről szóló törvény is óvja a természetet. Például az „**1996. évi LIII. törvény a természet védelméről**: A 2. § (1) jogszabály szerint: „E törvény rendelkezéseit alkalmazni kell: a) a természeti értékek és területek állapotának értékelése, megóvása, fenntartása, helyreállítása, fejlesztése, ... f) a természet védelmével kapcsolatos kutatási, bemutatói, oktatási, nevelési, ismeretterjesztési és tudományos tevékenység szakmai irányítása és támogatása” ([http15](#)), továbbá a „**6/2018 (XII.18.) Önkormányzati Rendelete Szalafő Község Településképi Védelméről** – 11. § A településképi szempontból meghatározó külterületre vonatkozó területi és egyedi követelmények: k) A turisztikai fejlesztéshez kapcsolódó egyéb elemek. (pihenőhelyek, információs táblák) formavilága, anyaghasználata egységes képet” ([http16](#)), illetve a „**4/2002. (II. 27.) KöM rendelet az Órségi Nemzeti Park létesítéséről**: 1. § (1) Védetté nyilvánítom Órségi Nemzeti Park (a továbbiakban: Nemzeti Park) elnevezéssel az Órségben, a Vendvidéken és a Vasi-hegyháton lévő 4122,8 hektár, illetve a Nemzeti Park területéhez csatolom a már védetté nyilvánított 39 810,7 hektár, összesen 43 933,5 hektár kiterjedésű területet. A Nemzeti Park ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számait e rendelet 1. számú melléklete tartalmazza. 2. § A védetté nyilvánítás célja az Órség, a Vendvidék és a Vasi-hegyhát természeti és táji értékeinek védelme, az érintett területek erdeinek, gyepeinek, termőtalajának és más megújuló természeti erőforrásainak, gazdag élővilágának, tájképi és kultúrtörténeti emlékeinek, hagyományos gazdálkodási formáinak, jellegzetes településszerkezetének megőrzése.” ([http17](#))

A magasfokú és nagy területű védettségek miatt, különleges kezelést és módokat kell alkalmazni a fejlesztések során, így a fejlesztésekre vonatkozó szabályozások ismerete is

kiemelten lényeges. Az „**35/1998. (III. 20.) OGY határozat az Országos Területfejlesztési Konceptióról** *: **A határozat 4.2. pontja** a különböző természeti és földrajzi adottságú területek fejlesztési prioritásai között említi ... „d) A természetvédelem alatt álló területek térségében a természet megőrzését és a környezet állapotát javító fejlesztések, különösen: az ökoturizmus infrastrukturális feltételeinek kialakítása, illetve a természetvédelemmel összhangban lévő mezőgazdasági termelés kialakítása.” ([http18](#)) Mivel egy műemlékegyüttes is van Szalafő területén, erre egyértelműen más rendeletek vonatkoznak, mint a település egyéb térségeire. Az erre vonatkozó „**kormányrendelet (OTÉK) 111. § (2) A II-III. fejezetben meghatározott követelményeknél megengedőbb követelményeket a helyi építési szabályzat akkor állapíthat meg, ha c) a 31. § (1) bekezdésében foglalt követelmények teljesülnek...**” Az eltérést az a különleges településrendezési ok idézte elő, hogy a tervezési területén tervezett az „**Őrségi Nemzeti Park szerves településszerkezetéhez kapcsolódó természeti értékek bemutatása (projekt előkészítés)**” című projekt keretében Szalafő község Pityerszer műemléki épületegyüttes és környezetének összehangolt és együttes fejlesztése. A telepítési tanulmányterv figyelembe vette továbbá azt a tényt, hogy a tervezési terület egy kimerült bányagödör, amely jelenleg is parkolóként működik. A Szalafő-Pityerszer, Őrségi Népi Műemlékegyüttes környezetében az épületegyüttestől kis távolságra van, komplex fejlesztés keretében a fogadóépülettel az idelátogatók kiszolgálását és reprezentatív fogadását fogja biztosítani, míg a műemléki épületegyüttes felé zöldfelületbe ágyazott attrakciók és sétányok indulnak majd. Mivel a Pityerszerre vezető út önmagában is keskeny és nem alkalmas autóbuszos látogatók, gépjárműforgalom fogadására célszerű az itteni adottságokat kihasználva ezt az 526 és 525 hrsz ingatlanon biztosítani.” ([http19](#))

1.3. Hasonló projektek összehasonlítása

Munkám kidolgozása előtt, hasonló megvalósult projekteket vizsgáltam meg és gyűjtöttem össze, magyarországi és külföldi példákra is kitérve.

A Keszthelyi-hegység ökoturisztikai fejlesztése

Új látogatóközpontot hoztak létre Gyenesdiás nyugati szélén. A korszerűsítés célja a természeti nevelés és a látogatók számának növelése volt. A munkálatokba további három települést is becsatlakoztattak. A fejlesztések során egy kiállító és rendezvényter kialakítását végezték (ezek szolgálnak fő elemként), emellett a gyalogosoknak, kerékpárosoknak és

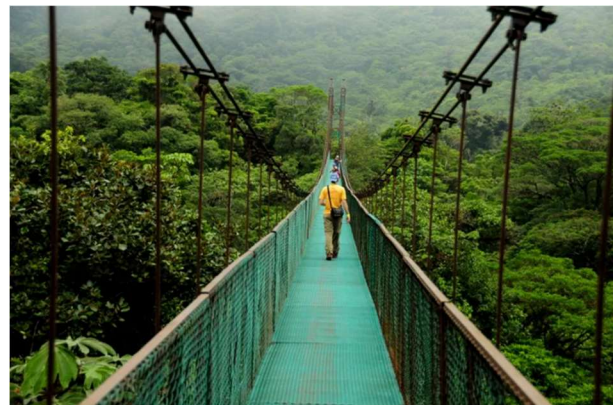

Fénykép 1: Láz-tetői kilátó
(Forrás: <http3>)

lovas túrázóknak alkalmas túraútvonalat jelöltek ki. A tanösvény Balatongyörökről indul, és a felújított pihenőhelyek és épületek mellett halad el. Célcsoportnak a családokat gyerekekkel, belföldi és külföldi látogatókat tűzték ki, másodlagos célcsoportként pedig a sportolókra, pontosabban a kerékpárosokra gondoltak. A projekt megvalósításával új munkahelyek létesültek, emellett pozitív hatást gyakorolt a szuprastruktúrára, ezzel együtt a település gazdasági fejlődésére. (<http4>)

Monteverde Felhőerdő Rezervátum – Costa Rica

A terület rendkívül gazdag biodiverzitással rendelkezik, emiatt olyan turisztikai fejlesztéseket kellett kialakítani, amelyekről nem sérülnek a természeti értékek. Fontos szempont volt minél több csodálatos helyszín megismertetése az emberekkel. A területen az idő állandóan nedves, erre ügyelni kellett az eszközök használatánál. A hihetetlenül dús növényzetbe ösvényeket alakítottak ki,

Fénykép 2: Monteverde Felhőerdő Rezervátum függőhíd (forrás: <http5>)

helyenként pedig függőhidakon és lombkoronasétányokon lehet haladni. A természet megóvása érdekében szigorúan korlátozzák a turisták számát, továbbá csak vezetett túrákon lehet részt venni. A rezervátumhoz kapcsolódó létesítmények energiaigényét nagy részt megújuló energiaforrásból fedezik. A program létrehozásával számos védett faj élőhelyét sikerült

megóvniuk. Ezenkívül bevonták a helyi közösséget (pl. kézműves termékeket árusítanak, ökológiai szálláshelyeket biztosítanak) ezzel is biztosítva a fenntartható fejlődést. ([http6](#))

Plitvicei-tavak Nemzeti Park – Horvátország

A terület értékes tavakat és vízeséseket rejt magában, így a fejlesztések során lényeges tényező volt a tavak ökoszisztémájának védelme. Ennek érdekében elektromos hajókkal és buszokkal szállítják az odalátogatókat a nemzeti park területén. Ösvényeket, pallósortokat alakítottak ki, melyekről letérni szigorúan tilos. Ezen a területen is korlátozzák a látogatók számát,

Fénykép 3: Plitvicei-tavak vízesések
(Forrás: [http7](#))

amit egy online regisztrációs felület bevezetésével tudnak kontrollálni, emellett számos információs táblával jelzik a turistáknak a környezettudatos turizmus helyes cselekvéseit. Természetesen ismeretterjesztő tartalmú oktatótáblákat is elhelyeztek, biztosítva ezzel a környezeti nevelést. ([http8](#))

A különböző hasonló projektek vizsgálata során nagyon ösztönzőleg hatott rám a sikeres beavatkozások látványa. Kiváló példaként mutatják be, hogy a turizmusnak abszolút nem kell romboló hatást gyakorolni a természetre. Megfelelő kialakítással és monitoring rendszerrel nem csak megóvhatók a természeti értékek, de akár növelhetők, bővíthetők is. Szakdolgozatomban ezek alapján teszek majd javaslatokat, szem előtt tartva a táj védelmének egyben népszerűsítésének fontosságát.

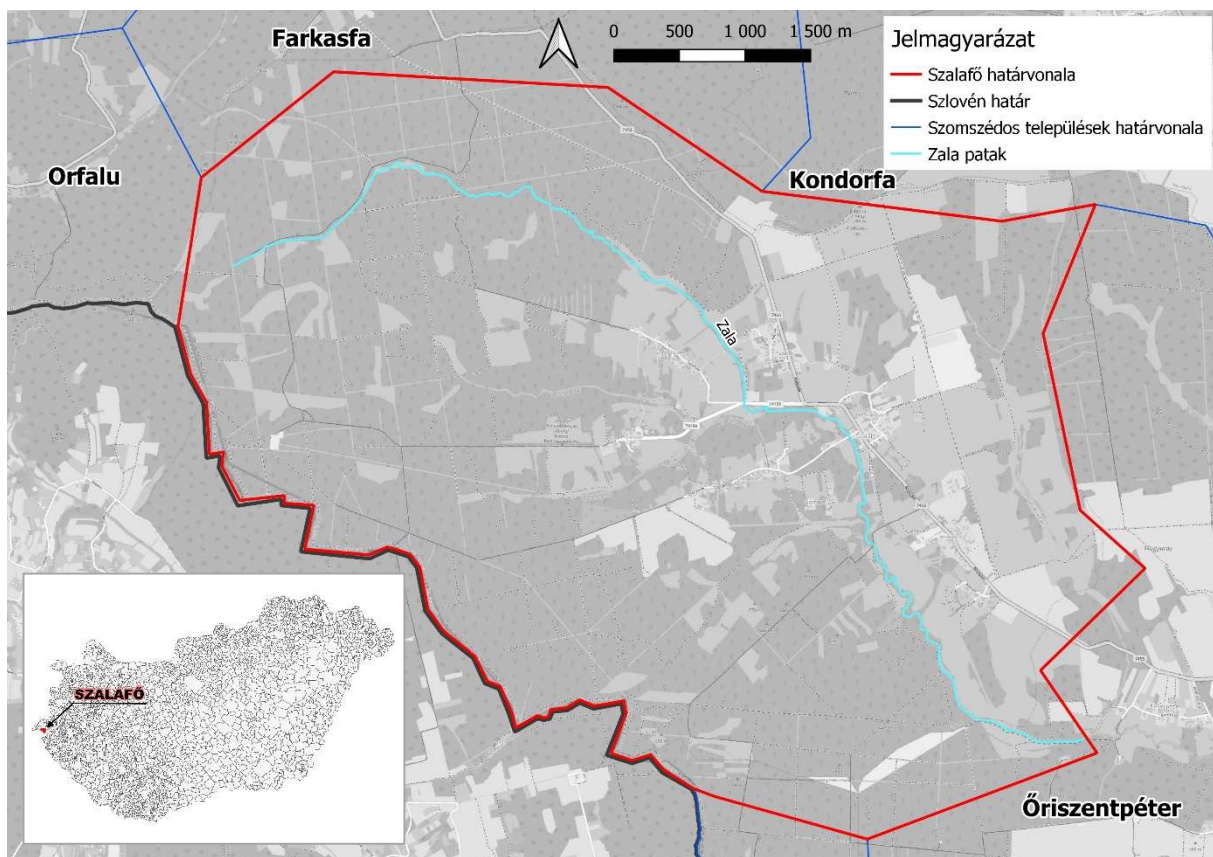
Számomra pozitív példák, megoldások:

- Érdekes kirándulás élménye
 - Függhidak, szervezett lovas túrák, rejtett ösvények, pallósortok izgalmasabbá teszik a kirándulást
- Szomszédos településekkel való összefogás, közösen egy nagyobb eredményt értek el
- Vezetett túrák a természet óvása érdekében
- Online regisztrációs felület, a gördülékenyebb jegyvásárlás érdekében
- Létszámkorlátozás

2. VIZSGÁLAT

2.1. A vizsgálati terület lehatárolása, megközelíthetősége

Szalafő Vas vármegyében, a Körmentdi járáshoz tartozik. Az őrségi vidék egyik legnagyobb települése, mely a Zala folyóról kapta nevét, ezt a helyiek „Szalaként” emlegetik. A patakocska nem csak keresztül folyik a falun, hanem ott ered. Szalafő Alsó-őrséghez tartozik és közvetlen a Szlovén határ mellett helyezkedik el. A község hét dombra/ halomra épült, melyekből mindegyik domb egy-egy „szer”-nek a neve; Alsószer, Csörgöszer, Felsőszer, Gyöngyösszer, Papszer, Templomszer és Pityerszer. A település közelében húzódik az M80-as gyorsforgalmi út, továbbá a Óriszentpéterre vezető 7455-ös út is. A szerek aktívan őrzik a népi építészeti emlékeket, nagyon jellemző a tájra a lábaspajták építése. A falut északról Farkasfa és Kondorfa határolja, keletről Keserűszer, a déli részen a szlovén határ, nyugati oldalán pedig Orfalu fekszik. (Benczik et al. 2004)

1 ábra: Szalafő lehatárolása, elhelyezkedése az országon belül

(Forrás: Saját szerkesztés, OSM alaptérkép)

2.2. Regionális kapcsolatok

Szalafő központjának Pityerszert mondanám, hiszen ez a legismertebb része, illetve talán a legfelszereltebb is. Összességében egy kicsi településnek számít, emiatt sok infrastrukturális elem hiányzik a településről. Élelmiszerüzlet, orvosi rendelő, oktatási intézmények (óvoda, általános iskola) semelyike nem található meg a községben. Ezekért a szolgáltatásokért a szomszéd településre járnak a lakosok, Óriszentpéterre. Középiskolák csak a régió nagyobb településein találhatók, ilyen például Körmend, Szentgotthárd és Szombathely. A felsőoktatást tekintve a legközelebbi egyetem Szombathelyen van, de többen tanulnak Győrben a Széchenyi István Egyetemen, vagy Budapesten. A közlekedés mind az egyetemistáknak, mind pedig a többi lakosnak nehézkesen oldható meg. Szalafőn a hét szerre összesen három buszmegálló jut, így az idősebbeknek nehezebb megoldani a közlekedést. Óriszentpéteren van vasútállomás, így a nagyobb városokból odáig könnyedén el lehet jutni.

A település földrajzi elhelyezkedése miatt fontos megemlíteni Szlovéniát és Ausztriát, hiszen remek nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik. Az Órségi Nemzeti Parknak szoros kapcsolata van a szomszédos országokkal, a természeti értékek megóvása és népszerűsítése érdekében. Ezenkívül a turizmusban is megfigyelhető, hogy a vendéglátóhelyek nagy részében sokszor külföldi látogatók vannak, főleg osztrákok. Ezek a kapcsolatok, mérvadóan hozzájárulnak Szalafő gazdasági és kulturális fejlődéséhez. (Dömötör, 1987)

2.3. Természeti adottságok

Geológiai és domborzati adottságok

A terület földtani felépítése egyszerűnek tekinthető. A terület az Alpok keleti nyúlványának folytatása, tekinthető akár Alpokaljának is. A környező patakok és folyók fontos tényezőként vannak jelen a domborzat kialakításában. 3 folyó is befolyásolta a Nemzeti Park felszínalakulását, a Rába, a Zala és a Kerka. Szalafőn és a szomszédos településeken szűk völgyek, egymáshoz közel futó dombok váltakoznak. Mint korábban említettem, a község hét dombra épült. Szalafő legmagasabb pontja a település északnyugati részén, a Zala forrásánál található.

A kialakult jellegzetes alapkőzetet a vidéken még a mezozoikumban keletkezett mészkő és dolomit alkotja. Helyenként megtalálható a csillámpala is. Óriszentpéter környékén kis vastagságban homokos-kavicsos-agyagos üledéksor borítja a területet. A Szalafőn eredő Zala-patak övezetében vastagabb rétegben van jelen a kavicsréteg. Leggyakoribb talajtípus a

pszeudoglejes barna erdőtalaj, a domboldalakon pedig agyagbemosódásos barna erdőtalaj, a völgyekben réti erdőtalaj a jellemző.

A Nemzeti Park domborzata jellegzetes eróziós dombság. A mai formák a negyedidőszakban alakultak ki. További felszínformáló tényezőként van jelen a bőséges csapadékmennyiség. Erősen befolyásolja az eróziós tevékenységeket, napjainkban erős árkos feldarabolódásokat okoz. A talaj túlzott eróziós pusztulását a kavicstakaró és a sűrű erdőállomány gátolja. (Bartha, 2016; Kovács, 2004)

Vízrajz

A táj egyik alapvető természeti értéke a felszíni vizekben való gazdagság, ezalatt a patakok és kis vízfolyások nagy sűrűségét értem. Ezt az Őrségre jellemző csapadékbőség, továbbá a geológiai felépítése okozza, hiszen a talajban található agyagréteg rossz vízvezető képessége miatt nő a felszíni vizek mennyisége. Az őrségi táj legjelentősebb vízgyűjtője a Rába, Szalafőn azonban a **Zala** (Szala) dominál, majdnem 5800 km². A folyó 310-320 m tengerszint feletti magasságban ered, a Keszthelyi-öbölíig tartó útja 126 km hosszú. Eredési pontjánál még csak kis pataként csordogál a még érintetlen folyó. Az Őrségi Nemzeti Park területén nem található jelentős kiterjedésű természetes eredetű állóvíz, azonban lápos területek a tőzegmoha vegetációjával kiemelt természetvédelmi értéket képviselnek. Remek példaként szolgál erre a korábban Fekete-tóként ismert, azonban ma már tőzegmohás dagadólápként szereplő területi egység.

Igazán különleges tájértéknek tartom a vidékre jellemző tókákat. Ezek kicsiny, alig pár négyzetméteres kis tavacsok, amik az agyagos vízzáró rétegbe vannak besüllyesztve. Ezek olykor kiszáradnak, olykor pedig feltöltődnek vízzel, függve a csapadék, illetve talajvíz mennyiségétől. Ezenkívül fontosnak tartom megemlíteni, hogy úgy, mint az egész Őrség területe, úgy Szalafő is felettebb gazdag forrásokban, melyek egy része ki is van építve. (Bartha, 2016; Nagy, 1998)

Éghajlat

Az Őrség, így ezzel együtt Szalafő éghajlata a legkiegyensúlyozottabb Magyarországon. Egyszerre érvényesül a Földközi-tenger és az Alpok hatása, ezáltal egy jellegzetesen nedves mérsékelt szubalpin klímával rendelkezik. Mindeközben egy átmenetet képez a Dunántúl és az Alpok között. A Zala-völgye egy mérsékeltlen nedves terület, fontos éghajlatot befolyásoló tényező, hogy az őrségi vidék az ország legcsapadékosabb tája.

A csapadékmennyiség a farkasfai mérőállomás adatai alapján állapítható meg. Az évi csapadékmennyiség 700-1000 mm között van, azonban hosszabb távlatot tekintve egy csökkenő tendenciát állapíthatunk meg. Az éves csapadékmennyiség 60-70%-a a nyári félévben hullik le, főleg júniusban és júliusban, ezekben a hónapokban az átlagos havi csapadékösszeg körülbelül 100 mm. A legszárazabb hónapok télen, január-február környékén szoktak lenni, ez nagyjából 35-40 mm csapadékot jelent a Nemzeti Park területén.

A hőmérsékletingadozás kevésbé szélsőséges, mint az ország más területein. A legmelegebb hónapban, júliusban átlagosan 20 °C van, a leghidegebb hónapban, januárban pedig átlagosan -1,9 °C a mért érték. (Bartha, 2016; http9)

Növényzet

Szalafő növényzetét rendkívül gazdag biodiverzitás jellemzi. Az Alpok közelségének köszönhetően, adottak a kedvező viszonyok a gombák számára, emiatt sokkal több gombafaj fordul elő, mint az ország többi részén. Megtalálható például a rókagomba (*Cantharellus cibarius*), vargánya (*Boletus edulis*) és a tinóru (*Imleria badia*) is. A településen nagyon nagy arányban erdős borítottság van (60%), melynek jelentősebb részét erdei fenyő (*Pinus sylvestris*) alkotja, kisebb részén tölgyesek, bükkösök égeresek ékesítik a tájat. A község területén gyakoriak a tőzegmoha-lápok, ahol az egyedülálló élővilág tőzegmohái a Rojtos tőzegmoha (*Sphagnum fimbriatum*), a Berzedt tőzegmoha (*Sphagnum squarrosum*), valamint a

Fénykép 4: Agárkosbor (*Anacamptis morio*) (forrás: saját fénykép)

Csónakos tőzegmoha (*Sphagnum palustre*). A lombos erdőket (*Fraxinus*, *Carpinus*, *Fagus*, *Populus* és *Quercus*) fajok határozzák meg. Cserjeszinten mogyoró (*Coryllus avellana*), gyertyán (*Carpinus betulus*) és egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) uralkodik. A gyepszintet alkotó növények között szerepel például a Tejoltó galaj (*Galium verum*), a szártalan kankalin (*Primula vulgaris*), vagy az ernyős körtike (*Chimaphila umbellata*), melyről egy szalafői tanösvényt is elneveztek, a Körtike tanösvényt. A tókák medrében és közelében gyakran előfordul a gyékény (*Typha angustifolia*), békalencse (*Lemnoideae sp.*) és a békaszittyó (*Juncus effusus*).

Az Őrségi Nemzeti Park területén közel 130 védett növényfaj található, melyek közül 42 faj Szalafőn is jelen van, például a sárga sásliliom (*Hemerocallis lilioasphodelus*), ami fokozottan védett. Az előforduló növényfajok nagy része nem csak védett, de veszélyeztetett is. (Bartha, 2016; [http9](#))

Állatvilág

A flóra gazdagsága miatt az állatvilág is igen változatos. A fenyőerdők, az elegyerdők, a kaszálók, rétek, lápok bővelkedő állatvilágnak biztosítanak életteret. A patakok gyakorisága pedig biztosítja a megfelelő mennyiségű ivóvizet az állatok számára, így egy ideális terület alakult ki nagyon sok különböző állat számára.

Fénykép 5: Szarvas az Őrszem fogadó mögötti réten
(forrás: saját fénykép)

Magyarország legnagyobb lepkefaunája ezen a területen él. Több védett lepkefaj is él Szalafőn, például a törpeszender, vagy a szürkés hangyaboglárka. Vizes élőhelyen

kirívó a hüllők, a kétéltűek és a rovarok fajgazdagsága. Számos különleges madárfaj gazdagítja az élővilágot, például a fekete gólya, a darázsölyv, a búbos cinege, a tüzesfejű királyka és a kék gólya. A vízfolyások, patakok mentén cickányok, hermelinek és pockok élnek. Rengeteg emlős fajta figyelhető meg az Őrségi kirándulások során, például a védett keleti sün, a vörös róka, a vaddisznó, az európai őz és a gímszarvas is kedveli ezt a területet.

Különlegességnek számíthat a ragadozó aranysakál jelenléte, melyet rágcsálóspecialistának is nevezhetnénk azonban, ha egy sérült nagyobb emlőssel találkozik, azt is ügyesen elejti. (Bartha, 2016; [http9](#))

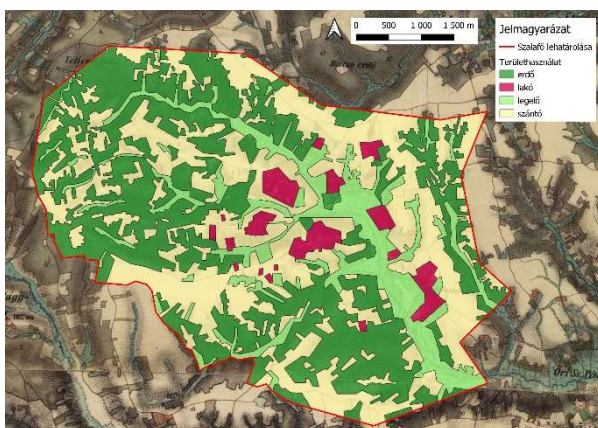
Rövid történeti áttekintés

Szalafő első említése a XIII. század elejéhez vezethető vissza. A település történelmében többször szerepel a „szalafőör” kifejezés, ami a Zala folyó forrására utal, hiszen az értékes forrást és környékét figyelmesen őrizték. A faluban történt jelesebb csata 1319-ben Nagy Lajos király vezetésével és katonáival aratott győzelmet a Németújváriak ellen. A török hódoltság alatt a kettős adózás miatt, kifejezetten nehezzé vált a falubeliek mindennapjai, mindemellett a török pusztítás nagy károkat okozott. Ezután a jobbágyság az urbáriumok által volt szabályozva, korlátozva, későbbiekben, mikor megszűnt a földesúri hatalom és a jobbágyság

is, 1867-ben megalapult az önkormányzat, illetve saját vagyonnal rendelkezett a község. A XX. században szignifikáns fejlődések történtek a faluban, többek között villamosítást végeztek, kulturális épületeket építettek, ezen kívül korszerűsítették a közutakat. 1990-ben kialakították a polgármesteri hivatalt. Napjainkban már a turizmushoz formálták a település arculatát, szálláshelyek, éttermek létesültek, számos kulturális programot rendeznek. (Benczik Gyula, Gyöngyössi Péter ..., 2024, Szalafő története 2000)

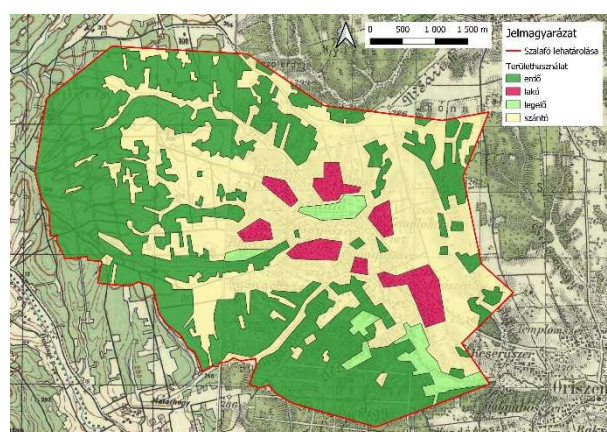
2.4. Tájhasználatok elemzése

Szalafő, mivel az Alpokaljához tartozik, nagyon gazdag erdős, fenyves területekben. Mindig is meghatározó szerepet töltött be a fás borítottság, de napjainkra teljesedett ki igazán. A korábbi századokban jelentős arány jutott a szántóknak is, mind a második és negyedik katonai felmérésen is ez látszik, azonban a friss térképen már nagy mértékben csökkent a számuk. Ez természetesen a község gazdaságát és a lakosok életmódját is megváltoztatta, innentől kezdve az erdőgazdaságnak sokkal nagyobb lett a szerepe, a földművelés pedig lecsökkent. A gyepes területek viszonylag nagyobb változásokon mentek keresztül az évszázadok során, szerencsére azonban nem csökkenés, hanem növekedés alakult ki mostanra. Őrségben híresen magas a biodiverzitás, ez részben a legelőknak, ősgyepeknek is köszönhető. A lakott területek méretének változásán látható, hogy előregedő településről beszélünk, a fiatalabbak elköltöznek az agglomerációs központok irányába, Szalafőn pedig az idősebb korosztály marad túlnyomóan. Megjelentek azonban az üdülők számára kijelölt területek, illetve néhány kisebb ipari létesítmény. Egy-két tanyával is találkozhatunk, ahol főként tehennel foglalkoznak. (Dömötör, 1987)

ábra 2: 1819–1869 területhasználatok

(saját szerkesztés, alaptérkép: 2. Katonai Felmérés, forrás: arcanum.hu)

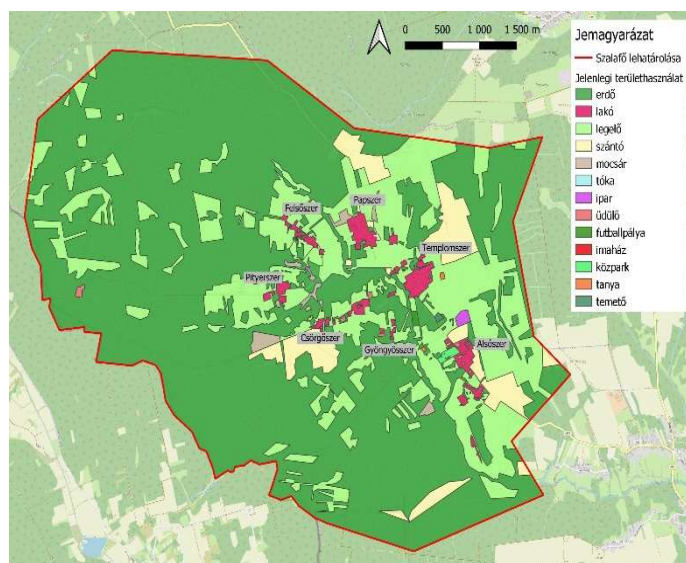
ábra 3: 1941 területhasználatok

(saját szerkesztés, alaptérkép: 4. Katonai Felmérés, forrás: arcanum.hu)

Infrastrukturális, gazdasági és társadalmi adottságok

Szalafő úthálózatát tekintve, egy főbb útszakasz vezet keresztül a településen, ez a 7455-ös összekötő út, mely Óriszentpéter és Máriaújfalu között húzódik. Ez az út alkotja a falu tengelyét, mely köré épültek a kisebb szerek. A községen belül ez az út kisebb utacsókra ágazik el, melyek szintén burkoltak, így könnyen megközelíthetőek az egyes szerek. Az utak többsége felújított, jó minőségű, azonban a kerékpárosoknak, illetve a gyalogosoknak nehezebb a dolguk, hiszen nincs számukra kialakított járófelület, emiatt az út szélén tudnak haladni. A fokozatosan növekvő kerékpáros forgalom miatt, jobban kell figyelnie az gépjárművezetőknek, szerencsére azonban az autós forgalom viszonylag csendesnek, nem túl forgalmasnak mondható.

A vízellátás tekintetében sokat fejlődött a falu, korábban csak néhány közkút volt a településen, nem volt minden házhoz bekötve a víz. Ehelyett tókák voltak kialakítva a kertekben, az esővíz összegyűjtése céljából, ebből itatták az állatokat és locsolták a kertet, sokszor mostak is benne. Később több helyen kutakat fúrtak, vezetékes vizet pedig 1988-ban vezették be a faluba. Kicsivel korábban 1958-ban bevezették már a villamos energiát is minden házhoz. A

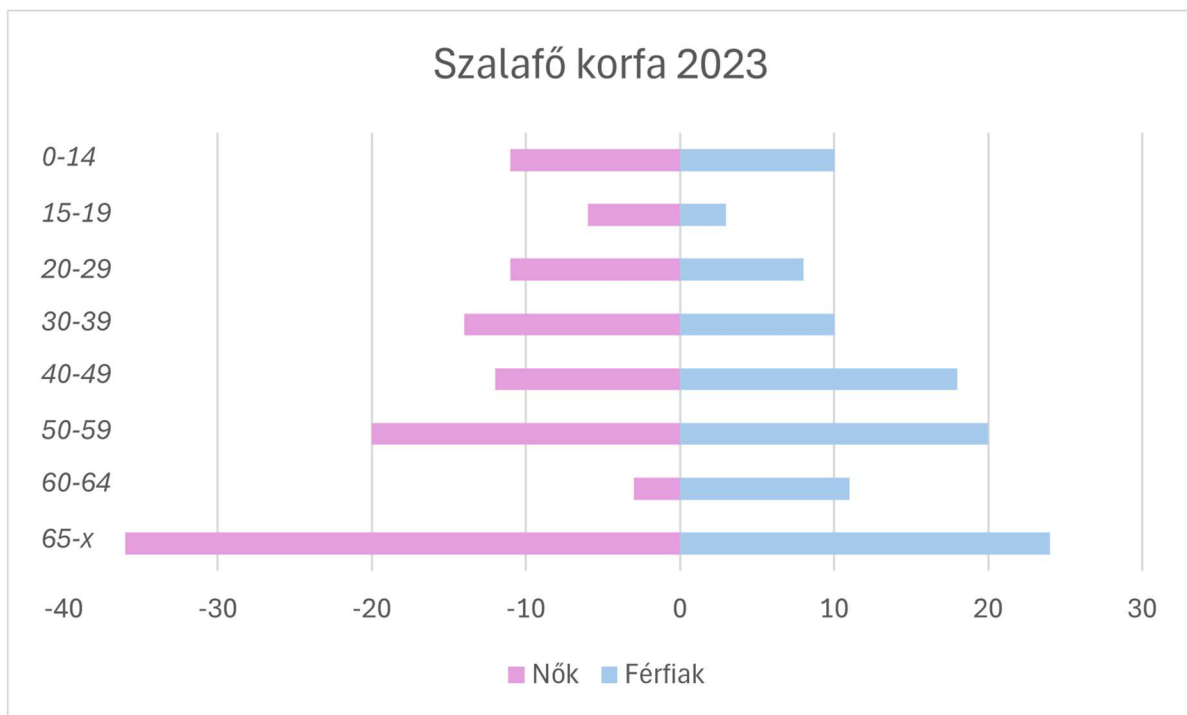

ábra 4: 2024 területhasználatok
(Forrás: saját szerkesztés, alaptérkép: OSM Standard)

település nagy része erdővel borított, emiatt nincs szükség a gáz bevezetésére, az, ami napig nincs sehol a környéken, hiszen olcsón hozzájutnak a lakosok a tűzifához. (Nagy Zsófia diplomaterv, 1998)

Szalafő gazdaságát nagyon sokáig a mezőgazdaság határozta meg. Ez feljebb a katonai térképeken is kiválóan látszik a szántók által borított terület nagyságán. A földeken főleg gabonaféléket és kapásokat termesztettek. A termékenység fokozása érdekében parlagolást és égetéses irtást alkalmaztak, azonban a XIX. század végén ezt abbahagyták. Ez a gazdaság átalakulásához is vezetett, hiszen a felhagyott területeken eluralkodott az erdő. Napjainkban a legmeghatározóbb gazdasági ág az erdőgazdálkodás. Rengeteg telepített erdő is van, melyek nagy része tölgyerdő, de luccfenyvesek is vannak.

A község lakói nagyon összetartók, szoros kapcsolatot ápolnak egymás között. Aktív közösségi életet élnek, számos helyi rendezvényt szerveznek, melyekkel a szalafői és őrségi hagyományokat tartják fenn. A szeres településszerkezetből kifolyólag adódik, hogy viszonylag alacsony lélekszámú területről beszélünk, emiatt aztán szinte mindenki ismer mindenkit a lakosok közül. A település lakosságának száma 214 fő. A népességszám korábban nem volt ilyen alacsony, a második világháború óta harmadára csökkent a lakosok száma. Ez köszönhető az átlag életkornak is, hiszen jellemzően idősebb korosztály lakik a hét halmon. Amint az alábbi ábra mutatja előregedő településről beszélünk. Sokan elvándorolnak a főváros irányába. Ez több ok miatt is van. Szalafő közvetlen közelében nem található neves gimnáziumok, egyetem is csak messzebb van. Munkalehetőségek terén is hasonló a helyzet, Budapest agglomerációjában jobb lehetőségek nyílnak a munkakeresőknek. Természetesen a vidék szépsége miatt többen az ingázás mellett döntöttek, így megfelelő munkahely mellett megtartják az otthonukat Szalafőn.

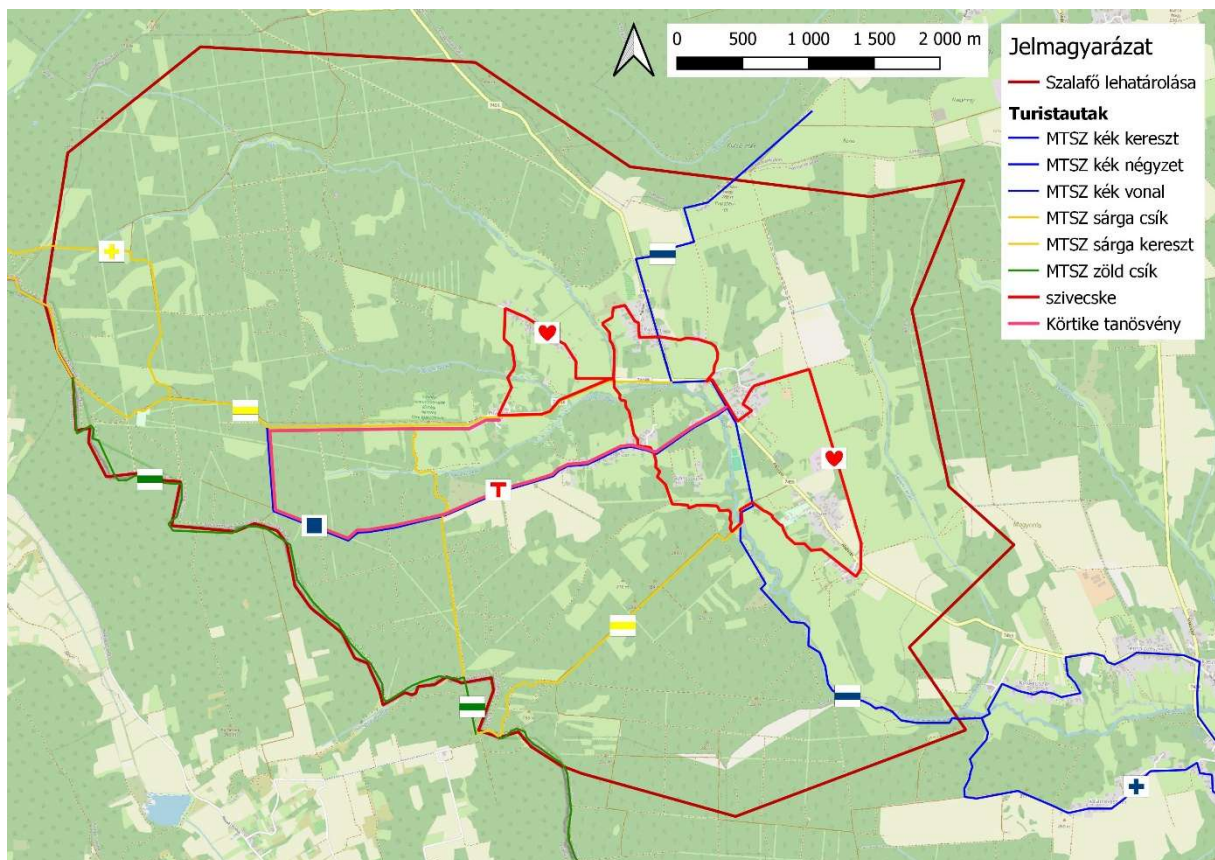

ábra 5: Szalafő korfája
(Forrás: teir.hu, saját szerkesztés)

2.5. Turisztikai infrastruktúra elemzése

2.5.1. Turistautak

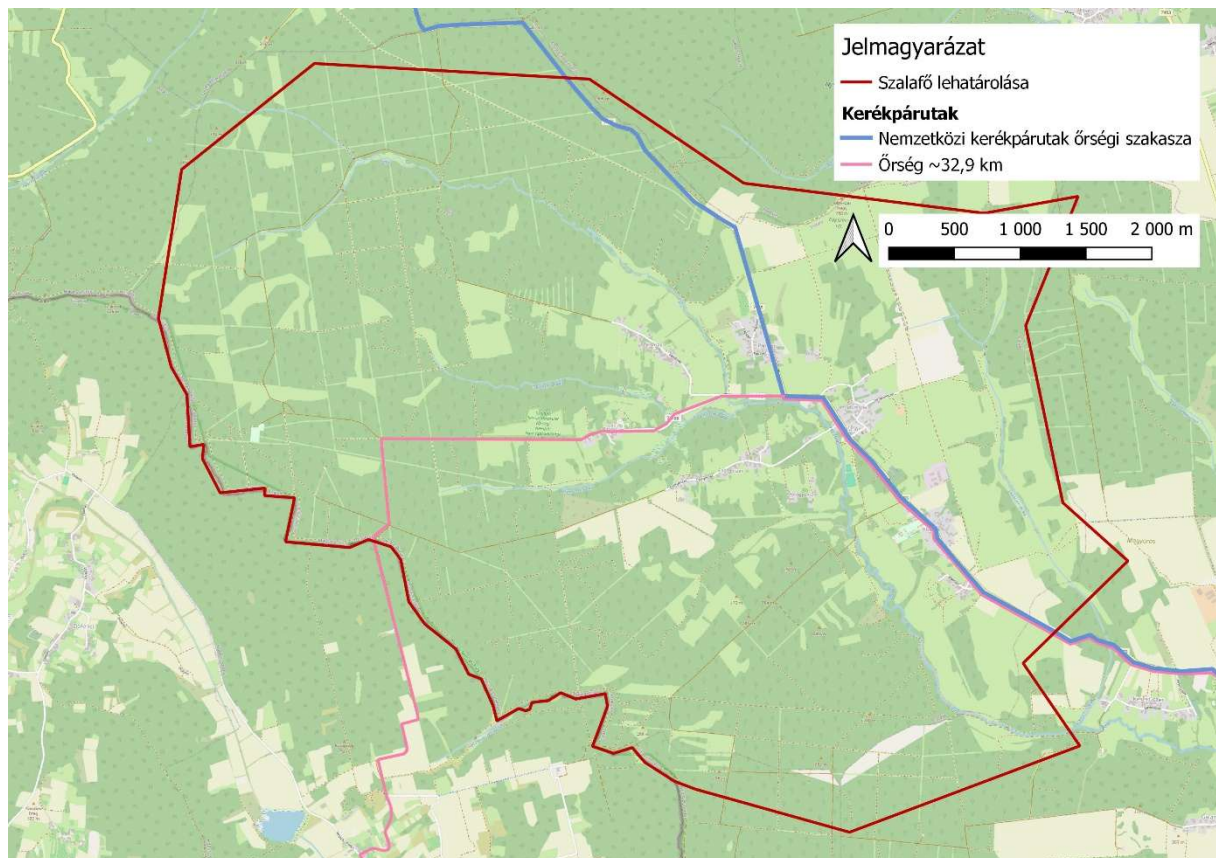
Szalafő területén számos turistaút keresztülhalad, van köztük országos jelentőségű és helyi jelentőségű is. Három fontosabbat emelnék ki, egyik a zöld sáv, mely a határ mentén halad, roppant népszerű a túrázók körében, a másik kettő a település szempontjából fontos. Piros T betűvel jelöltem a térképen a Körtike tanösvény nyomvonalát, mely érinti a bölényeknek elkerített területet és a skanzent is. A másik pedig a Szerről Szerre Szalafőn túraútvonal, ez kifejezetten Szalafő bemutatására szolgál, szív jelöléssel ismerhető fel, szerről szerre halad az útvonal. Ezen két túraút az első tervlapon kiválóan megfigyelhető, továbbá az is, hogy milyen szuprastrukturális elemek mellett vezet a nyomvonal. Különleges helyeket és gyönyörű tájakat lehet megfigyelni a túrák során. Akad azonban egy probléma, mely csökkenti a túrázás élményét. A legtöbb útvonal aszfaltozott, vagy erdészeti utakon van kijelölve, így csökken a természetközelség élménye. Ezt később a túrautak állapotfelmérésében részletesen ki fogom fejteni. Ennek ellenére a táj szépsége kompenzál, így szerencsére minden évszakban érkeznek a kirándulók.

ábra 6: Turistautak térkép
(Forrás: saját szerkesztés, OSM alaptérkép)

2.5.2. Kerékpárutak

Szalafőn roppant népszerű a kerékpározás is, mind a sportolók és a hobbisták körében is. Sokan kifejezetten biciklizni érkeznek a településre, ennek ellenére kifejezetten kevés a sportág számára épült utak száma. Jelenleg 2 útvonal van kijelölve a településen, az egyik egy nemzetközi nagyon hosszú túra rövidke útszakasza, a másik pedig egy őrségi kör nevezetű körtúra, melynek egy része Szalafőn, másik része pedig Szlovénián halad keresztül. Mivel az egyik útvonal az autós utakon vezet végig, így ez biztonság szempontjából gyerekeknek nem olyan alkalmas. Szerencsére azonban viszonylag csendes a forgalom. A déli országhatáron áthaladó 33 km-es körtúra pedig sokszor nagyon görgyös erdészeti utakon halad, melyeken szintén nehezebb a kerékpározás. (Bodor – Balázs, 1997)

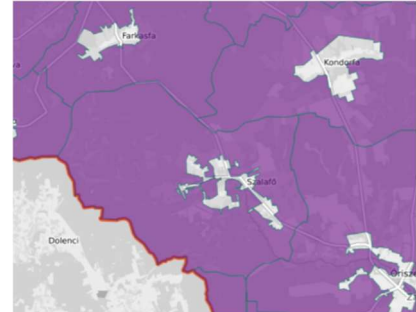

ábra7: Kerékpárutak térkép
(saját szerkesztés, OSM alaptérkép)

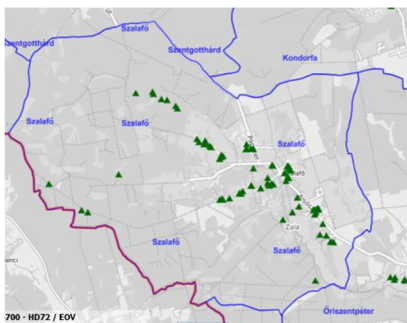
2.6. Védett területek, természeti értékek bemutatása

A Natura 2000 területek fő célja a biodiverzitás megőrzése, és ennek elősegítése. A hálózatot az Európai Unió hozta létre, ezzel megóvva a nagy jelentőségű természetes élőhelyeket. Őrségben nagy terület esik bele ebbe a besorolásba, ezen belül pedig Szalafő teljes területe Natura 2000-hez tartozik, mint az az 1. tervlapon is megfigyelhető. (Szentirmai, 2021)

Az Országos Ökológiai Hálózat olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek jelölése, amelyek hosszú távon megőrzik az adott területre jellemző élővilágot és életkörülményeit. Szalafőn ez is szinte teljesen lefedi a települést, egyedül nagyjából a lakott területek maradnak ki belőle.

Fénykép 6: Országos Ökológiai Hálózat magterület
(Forrás: web.okir.hu)

Fénykép 7: Egyedi tájértékek
(Forrás: web.okir.hu)

Egyedi tájértékek alatt az adott tájra jellemző természeti értékeket, illetve emberi tevékenységgel létrehozott tájképző elemeket értjük. Ezeknek kultúrtörténeti, természeti tudományos vagy akár esztétikai jelentőségük van. Az őrségi különleges vidék rengeteg ilyen rejt magában, Szalafőn több mint 50 egyedi tájérték is van. Ide tartozik például jó néhány tóka, idős vadkörte és kocsányostölgy fák, kerekeskút, istállós-pajta, néhány lakóház, régi fűrészüzem, vallási létesítmények, világháborús emlékmű ... stb.

Tájvédelmi körzethez a tájképi adottságokban gazdag, összefüggő területek, tájrészletek tartoznak, esztétikai, kulturális és természeti szempontból jelentősek. Szalafő teljes területe a községhatárral az Őrségi Tájvédelmi Körzet része. Hatalmas területet képez, hiszen ez Magyarország legnagyobb tájvédelmi körzete.

A Vas vármegyei nemzeti park területén, melyet 2002-ben hoztak létre, természeti értékeken kívül, néprajzi és kultúrtörténeti értékeket is magába foglal a táj. Őrségen kívül ide tartozik a Vendvidék, a Rába völgye, Belső-Őrség és Szentgyörgyvölgy környéke is, ez összesen 44 település, nagyjából 44.000 hektáron. (<http10>)

2.7. Turisztikai szempontból fontos létesítmények

2.7.1. Rekreációs lehetőségek

Szalafő térségében változatos rekreációs lehetőségek közül választhatnak az odalátogatók. Jellemzően szabadtéri programok vannak, azonban néhány fedett látnivaló is akad. A legmeghatározóbb ezen a vidéken a túrázás, kirándulás, illetve a kerékpározás. Többször is vannak szervezett túrák az év folyamán. Ezek során számos helyi látványosság is megtekinthető a természeti értékek mellett, például a lábas pajták, vagy a Kömpe szeme kilátó. Van egy termelői piac, melyen helyi finomságokat és kézműves termékeket árulnak, mindig nagy zsúfoltság van, sok az érdeklődő. Kaphatóak például fonott kosarak, méz, tökmagolaj, friss pékáru és gombák. Továbbá meg lehet látogatni a Bölényrezervátumot és a skanzenet is Pityerszeren. Őrségre nagyon jellemző a tökmag és ennek kultúrája, több háznál is tökmagolaj sajtolást lehet megnézni. Emellett természetesen a nagy terület lehetőséget kínál kempingezésre, horgászatra és vadászatra is. A gazdag növény- és állatvilág több fotós fantáziáját is megmozgatja a túrák során. Mivel a helyiek között több precíz vagy művészeállítású is van, így többször szoktak kézműves foglalkozásokat is tartani. A csapadékosabb idők után, főleg ősszel nagyon népszerű a település a gombászok körében. Erdő szerte rengeteg gombafaj megtalálható, és egy idős úr nyitott kapukkal várja a gombaszedőket, gombaszakellenőrként segít mindenkinek megállapítani, hogy ehetőt szedtek-e.

Fénykép 8: Gombászás Szalafőn
(Forrás: saját fénykép)

2.7.2. Turisztikai szuprastruktúra

Vendéglátóhelyek

A településen csak egy épület van, ami étteremnek titulálható, ez az Őrszem Fogadó, mely templomszeren van. Kínálatukban magyaros, illetve Őrségre jellemző ételekből lehet választani, sok gombás étel van, továbbá a jellegzetes őrségi dödölle is kapható. A vendéglátóhelyek elrendezését az első tervlapon tüntettem fel. A fogadón csak „lakáséttermek” vannak. Az Őrségi Ízek Portája, mely korlátozott nyitvatartási idővel működik, csak szombatonként ebédidőben van nyitva. Legtöbbször előre kell bejelentkezni, hogy a család, aki készíti az ételeket, tudjon kalkulálni a mennyiséggel. Náluk mindig csak 1-2 féle ételből lehet választani, azonban mindig friss, alapanyagokkal dolgozik és az őrségi otthoni ízeket mutatja

be. Végül a Kis Csupor Lakáséletterem, mely a Batha-Portán van. Fő mottójuk, hogy saját termékekkel, saját gazdaságból származó alapanyagokkal dolgoznak. Maguk termesztik a tököket, melyből tokmagolajat készítenek, számos háziállatuk van, készítenek kolbászt, mangalicaszírt és sok más egyebet is. Az ételek pedig náluk is őrséget jellemző ízekből állnak.

Boltok, üzletek

Mivel a település lakossága viszonylag kicsi a turisták pedig zömében hétfvégén érkeznek, így nagyobb üzleteknek nincs értelme megnyitni. Azonban egy éve már megnyílt egy kisbolt, az Őrség Szíve Boltja és Kávézó. Ez egy élelmiszerbolt, mely a nagyban megkönnyíti a helyiek dolgát, ha hirtelen kell valami apróság. Ezenkívül a hétfégi piacon lehet még vásárolni. Nagyobb üzletekért Őrszentpéterre, Zalalövőre, vagy Szentgotthárdra kell menni.

Szállások

FELSŐSZER	PAPSZER	TEPLOMSZER	ALSÓSZER	GYÖNGYÖSSZER	CSÖRGŐSZER	PITYERSZER
Olasz Porta	Csavargó Tanya	Mi Kis Házunk Vendégház	Őrvidéki Tanya	Gyöngy Vendégház	Őrségi Szalma Vendégház	Pityer vendégház
Démon Tanya	Borcsa Porta	Gatter Fogadó	Tündér Viola Vendégház		Csörgő Vendégházak	
Orbán Porta	Pusztaszeri Vendégház	Ferenc Porta Őrség	Holdas Pagony		Cseri Porta	
Naturpark Ferienhaus	Múltidéző Porta	Móricz Porta	Berkenye Vendégház		Vendégmarasztaló porta	
Görbe Körte Vendégház	Álmod-Lak Vendégház	Őrszem Fogadó	Lugas Vendégház Alsószér		Lugas Vendégház Csörgőszer	
Gombász Porta		Gatter Fogadó	100 Bárányos		Zsúpfedeles Házikó	
			Őrségi Borona Porta			

táblázat 1: Szállások elhelyezkedése a településen
(Forrás: saját szerkesztés)

2.7.3. Programok, rendezvények

Több kulturális és hagyományos rendezvényt is szerveznek Szalafőn. A legismertebbel kezdeném, ami pedig az Őrségi Tökfesztivál. Ősszel szokták megrendezni, afféle kiemelt

Fénykép 9: Őrségi tökkultúra
(Forrás: saját fénykép)

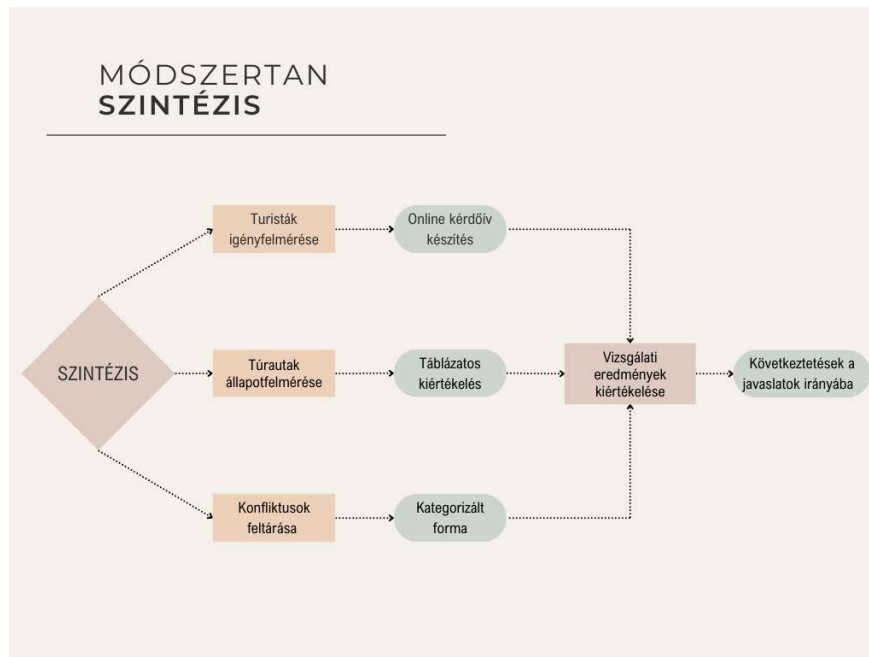
örökségturisztikai és gasztro-turisztikai rendezvényként. Részt vesz benne még Őriszentpéter, Magyarszombatfa és Nagyrákos is. A fesztivál az olajtök köré épült, tökös ételeket, tökmagolajútést és egyéb tökös programokat, például töklámpás faragást lehet kipróbálni, megtekinteni.

További népszerű események közé szoktak tartozni az Őrségi teljesítménytúrák.

Választható távok vannak a néhány kilométeresektől, a 40-50 km hosszú túrákig. Mindemellett az Őrségi Kerékpáros és Terepfutó fesztivál a tavaszi programokat gazdagítja. A futballkedvelők számára minden év júliusában kispályás futballfesztivált tartanak. Ezenkívül több magyar hagyományokat őrző ünnepi rendezvények is vannak, ide tartozik a Pityerszeri húsvétavató, a Májusfaállítás és a Pünkösdőló Pityerszeren nevű ünnepség is. Végül különlegességnek van egy háromnapos program, ez az Őrségi lepkekaland, melyet a Nemzeti Parki Igazgatóság szokott megszervezni. Pityerszeren a réteken „lepkevadászatot” tartanak szakértők segítségével, közben bővebb ismereteket szerezve a lepkékről. A többnapos rendezvény lehetővé teszi az éjjeli lepkék megfigyelését is a nyári meleg napokban. (Benczik et.al. 2004)

3. SZINTÉZIS

A szintézis munkarészben bemutatom a turistautakról készített állapotfelmérést, majd a vonzástényezőkre szánok rövidebb részt. Ezután a későbbi munkám segítése érdekében készítek egy kérdőívet, melyben az átlagemberek utazási, kirándulási szokásait részesítem előnyben. Végül pedig kitérek néhány konfliktusra, amely az előző témakörökhöz nem kapcsolódik, de jelentős szerepe van a turizmus szempontjából.

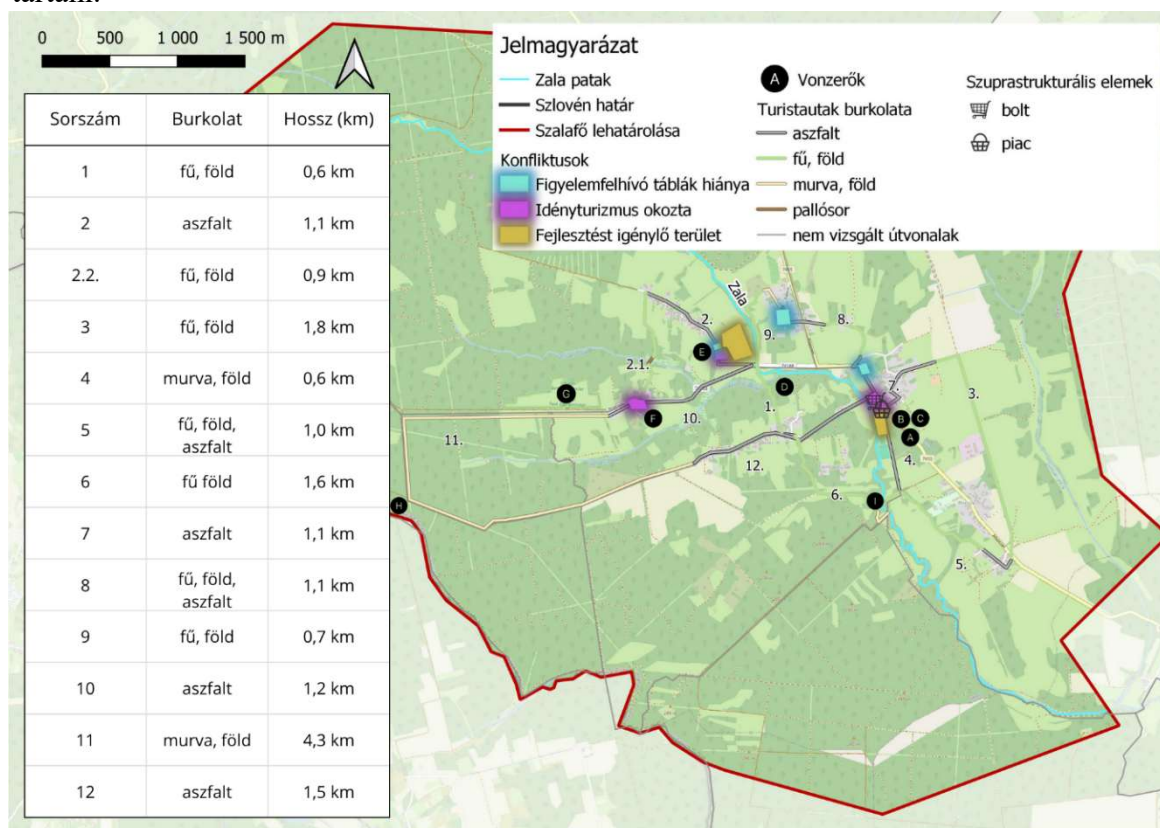
ábra 8: Szintézis módszertani felépítése
(Forrás: saját szerkesztés)

3.1. Túrautak állapotfelmérése

A Túrautak állapotfelmérését szakaszos formában végeztem, a könnyebb kiértékelhetőség miatt. A szakaszok kezdő és végpontjainak meghatározásánál figyelembe vettem az út környezetét, továbbá a burkolat típusát. Legtöbb esetben a burkolatváltozásoknál szakaszhatárokat húztam meg, hiszen ilyenkor az útvonal jellege és környezete is jelentősen megváltozott. Néhány esetben, bizonyos szakaszokon ugyanazon az útvonalon több túraút is vezet. Azon utakat vizsgáltam, melyek a turizmus szempontjából fontosabb helyszínek közelében vezetnek, illetve amelyeknél nagyobb érdeklődést tapasztaltam a terepbejárásaim során. Az eredmények áttekinthetősége és könnyebb adatgyűjtés érdekében a terepen egy saját készítésű táblázatot töltöttem ki, saját magam által meghatározott értékelési szempontrendszer alapján. Ezt könnyebb volt sétálás közben tölteni. A táblázatban a következő szempontokat mértem fel, melyek egy részét szóban egy részét pedig számszerűen minősítettem:

- Bejárhatóság (gyalog, kerékpárral, lóval, kerekesszékekkel)
- Megközelíthetőség (személyautóval, tömegközlekedéssel, kerékpárral, gyalogosan)
- Parkoló van / nincs
- Kerékpártároló van / nincs
- Vízvételi lehetőség van / nincs
- Interaktív és épített elemek vannak / nincsenek
- Burkolat jellege
- Turistajelzések minősége (1-5)
- Szerkezet állapota
- Információs felület állapota (1-5)
- Információs felület tartalma (1-5)
- Táblák elhelyezkedése

Utólag otthon összevettem a különböző túraútvonalakról készített jegyzeteimet, majd ez alapján készült el egy szöveges minősítés. Úgy döntöttem, hogy az útvonalak minőségét két fő kategóriára bontom, a településeken, illetve lakott területen átvezetőkre és a természetközeli környezetben vezetőkre. Mindemellett ügyeltem a balesetveszély szempontjait is szem előtt tartani.

ábra 9: Túrautak burkolatát és konfliktusokat ábrázoló térkép
(Forrás: saját szerkesztés, OSM alaptérkép)

Településeken áthaladó útvonalak

A településeken áthaladó útvonalak aszfalttal burkolt utak, melyek mentén nincs járda, – ezek a térképen szürke színnel vannak jelölve – így az úttest szélére húzódva lehet sétálni. Ez alapvetően nem nagy probléma a hétköznapiakban, mert nem olyan forgalmas településről beszélünk. Jeles események alkalmával azonban már veszélyesebb hiszen az autós forgalom is megnövekszik, továbbá a rendezvényekre érkezők tömegesen vonulnak, így már nem tudnak az út szélére lehúzódni. Ezt a fenti térképen a konfliktusokat jelölő lila foltoszerű területek lehatárolásával ábrázoltam, idényturizmus okozta problémák néven. Ezen utak nagy része busszal vagy személygépkocsival közelíthető meg és szerencsére kialakított parkoló is van a közelben minden esetben. Továbbá a burkolat minősége is kiválóan alkalmas a problémamentes közlekedésre. A tájékozódás nem nehéz, mivel a turistajelzéseket néhány éve frissen festették, emiatt jól láthatóak. A tájékoztató táblák állapotát tekintve megállapíthatom, hogy szépen rendezettek, mint ez a 4. melléklet táblázatairól is leolvasható. Az információs felületen megfelelő arányban vannak a képek és a hozzájuk kapcsolódó szöveg szinte minden esetben. Egyedül a felsőszeri tanösvényen lévő kilátónál elhelyezett táblát tudnám felhozni ellenpéldának, amit a 4. melléklet táblázata is mutat. Ez egy nagy méretű tábla, amelyen 3 nyelven is le van írva a tartalom, azonban a felülete már ki van kicsit fakulva és nagyon sok a szöveg aránya a képekhez képest. Fontos hiányosságot véltem felfedezni a vízvétellel kapcsolatban. A burkolt útvonalak mentén egyetlen helyen sem lehet vízhez jutni. Sajnos nincsenek kiépített ivóutak sehol, pedig nagyon sok a kiránduló, fontosnak gondolom a felfrissülés szempontjából. Több kerékpárosút is vezet át a településen, kerékpártárolót azonban a tanösvények állomásainál sem, illetve a tájékoztató tábláknál sem láttam kihelyezve. A vendéglátóhelyeknél, illetve a kisbolt előtt van csak tároló. Interaktív elemeket nem tudok felsorolni, terepbejárásaim során nem találtam ide tartozó elemet. Továbbá még egy hiányosságot fedeztem fel, az épített elemek fejlesztésére lenne szükség. Nincsenek padok a pihenésre, étkezésekhez vagy beszélgetésekhez.

Természetközeli környezetben vezető útvonalak

Az értékelés másik csoportjába tartozó útvonalak főként erdőben, tisztásokon, továbbá mocsaras területeken vezetnek. Ezek zöld és sárga színnel vannak jelölve a térképen. Míg az előző kategória útvonalai kerékpárral és babakocsival is bejárhatóak, úgy ezeken a vonalvezetéseken már nem lehet guruló eszközökkel haladni a terepi adottságok miatt, ebből adódóan kerékpártároló sincs kihelyezve. Burkolat nincs az utakon, sokszor fűvel, falevelekkel vagy földdel borítottak, néhány helyen pallóson, murván lehet közlekedni, a murvával burkolt

szakaszokon autóval is el lehet menni, csak nagy port ver fel. Megközelíthetőség szempontjából főleg személygépjárműre vagy gyalogos formára kell gondolni, csak egy-egy útvonal mellett van buszmegálló. Ha esetleg nincs kialakítva parkoló az sem gond, széles az út mellett a padka, sokan oda szoktak félreállni, nem veszélyes, bőven van hely kiszállni az autókából. Vízvételre egy helyen, a focipálya mellett találtam egy csapot, több lehetőség azonban nem volt az ösvények mentén. Interaktív elemeket nem találtam. Épített elemek a focipálya mellett találhatóak, egy játszótér, egy street workout pálya és egy sütögető hely. Itt szemetes is van, ami a többi helyen nem volt korábban, pedig van néhány forgalmasabb hely, ahol szükség lenne rá. A turistajelzések állapota ezeken a részeken is újszerűnek tekinthető, jól látható a festés. Az útbaigazító táblák is jó állapotban vannak, nincsenek kifakulva, eltörve. Táblák főleg a tanösvény mentén vannak, ezeknek a kerete még jó állapotú, az információs felület is jól olvasható, nem kifakult, megfelelő a fényképek és az írott szöveg aránya is.

Összességében jó a túraútvonalak állapota, biztonságosan lehet rajtuk kirándulni, szép helyeken, remek kilátópontokon vezetnek át az útvonalak és jól bemutatják a hely értékeit, tájképi látványelemeit. Azonban néhány fontos konfliktust sikerült megállapítottam. Első sorban a szerintem egyik legfontosabbal kezdem, miszerint település a Szala-patakról kapta nevét, azonban jelenleg nincs olyan útvonal, amely a patak mellett vezetne végig, vagy legalább egy hosszabb szakaszán a vízfolyásnak. Ezenkívül a legtöbb nyomvonal az burkolt útvonalon vezet, ezzel a természetközelséget elnyomva. Őrségbe a gazdag növény és állatvilág miatt, illetve a különleges kultúra és hagyományok megismerése miatt érkeznek az emberek, emiatt szerintem fontos volna a turistákat természetes közegbe vezetni a túrák során.

3.2. Vonzerők

Szalafő területén különféle érdekességek és látnivalók találhatóak meg, melyek kellemes kirándulással is összeköthetők. Több kisebb fontos pont is van, mindemellett három nagyobb volumenű nevezetesség is van a településen. A vonzerőkről készült fényképek megtekinthetők a 2. tervlapon.

Épített és történeti örökség

A fontos pontok nagy része egymás mellett fellelhető. Templomszeren a református templom szomszédságában található Szalafő Életfája, a kitelepítettek emlékműve és a jégverem is. Szalafő életfája egy fafaragó művész, Milkovics Jenő alkotása. Az emlékmű tölgyfából készült, hét ága van, mely a település szerves építését jelzi és az egymás melletti dombokra épült szerekre mutat. Az életfa törzsére a település története és jellegzetességei vannak ráfaragva. Ezek a

motívumok az életről és a gyarapodásról szólnak. Megtalálható a Szala-patak ábrázolása és a község címere is. A szobor avatása 2009-ben történt. ([http11](#))

A kitelepítettek emlékműve az 1950 és 1953 közötti évekre utal, amikor több ezer 'kulákok' deportáltak az ÁVH felügyelete alatt az Alföldre, zárt munkatáborokba. A kitelepítés nagy hatással volt, súlyosan érintette az Órség református falvait. ([http12](#))

Fénykép 10: Kömpe szeme kilátó
(forrás: saját fénykép)

A jégvermek régen a házak részeinek számítottak, azonban napjainkban már nem használják őket. Telente jeget is tudtak benne tárolni. Szépen rendbe van hozva a bemutatóhely. ([http11](#))

Felsőszeren a buszmegállótól nem messze van a Kömpe szeme kilátó, amely 2018-ban került átadásra. Az építmény egy roppant kedvelt helyszín. Parkoló is található mellette, azonban ami a népszerűségét adja az csodálatos panoráma, ami a tetejéről nyílik. Rálátni a környező dombokra és egyben a jellegzetes órségi táj is remekül megfigyelhető onnan. Szabó Gábor tervezte és Milkovics Jenő fafaragó ácsolta vörösfenyőből,

illetve tölgyfából. Az épület kinézete is nagyszerűen beleilleszkedik a tájba, így nem egy szokványos kilátó alakot kell elképzelni, hanem egy órségi típusú harangláb profilját jeleníti meg. ([http11](#))

A határköpark létesítése a Vasfüggömy által kettészakított határtérséget jelöli. Több táblán régi fotókkal részletesen leírják a korábbi határőrök feladatait és a történelmét a helynek. Játékos kis táblák is el vannak helyezve. Két fedett fa épület is található, padokkal, illetve kijelölt sütőgető hely. A túraútvonalról láthatóak a határkövek is sorban szép állapotban. Itt hosszasan lehet kirándulni a határ mentén.

Pityerszeren látogatható meg Szalafő legfőbb nevezetessége a Népi műemlékegyüttes. A skanzen bemutatja a hagyományos építészetet és a helyiek életmódját is. A nádfedeles épületek szép állapotban vannak ma is, megtekinthetőek, kívülről és belülről is. A portákon különféle épülettípusok vannak. Megtalálható például a kerített ház, melynek lénye, hogy az udvart három oldalról U alakban veszik körül az épületek. Mindemellett meglátogatható az emeletes éléskamra, a helyi neve kástu. Továbbá körülkerített tóka is van az épületegyüttesek között. Az

út túoldalán a látogatók betérhetnek egy ajándékboltba, ahol kézműves termékek közül válogathatnak, valamint a pajtabüfébe, ahol hagyományos őrési ételeket kóstolhatnak. ([http11](#))

Természeti, táji és kulturális értékek

A műemlékegyüttestől nem messze egy igazán különleges élménnyel gazdagodhatnak a turisták, hiszen a közeli rezervátumban európai bölények és vadlovak élnek. A Nemzeti Park munkatársai létrehoztak egy „vadont”, ahol ezek a ritka állatok jól érezhetik magukat. A látogatók a kerítés mellől, illetve egy kilátóból nézhetik meg az állatokat. Annak érdekében, hogy tényleg meg lehessen őket figyelni, egy hosszú etetősort alakítottak ki, így a bölények megtanulták, hogy érdemes a kilátó közelébe menni, mert a dolgozóktól mindig ott kapják az ételt. A gyerekeknek és a felnőtteknek is egyaránt érdekes programlehetőség. Sok kirándulót láttam a terepbejárásaim közben, akik hosszan ücsörögtek a kilátón és csak gyönyörködtek a tájban és az állatokban. A területet napjainkban is folyamatosan monitorozzák, 2025 októberében négy vadlovat költöztetett ide a Pentezug Rezervátumból, hogy a korábbinál nagyobb létszámú állat legeljen. Igyekeznek a természethez hasonló módon alakítani az élőhelyüket.

A korábbi fejezetben már említett Fekete-tó legendájához kapcsolódó kis építményegyüttes is meglátogatható. Szalafő, Farkasfa és Orfalu között terül el egy lápvidék, benne a Fekete-tóval. Több történet is fűződik a lápvidékhez, de a fő eleme mindegyiknek az elsüllyedt templom. A faépítmény is ezt jelképezi egy játékos pallósétánnyal körülölelve. A Szerről Szerre Szalafőn túraútvonalat követve el lehet jutni az emlékműhöz. A legendához készült egy rock-ballada is melyet korábban a Kossuth rádióban mutattak be. Az információs táblán egy QR kód beolvasásával meghallgatható a dallam.

Végül, de nem utolsó sorban a Szala-patak. Ezt akár a konfliktusokhoz is írhattam volna, mivel egy túraút sem vezet a patak mentén, pedig a település névadójaként szolgál. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy hatalmas, talán a legnagyobb értéke a településnek. A Zala folyó teljes terjedelmében csak Magyarország folyója. Itt ered a településen és a Balaton fő tápláló vízfolyásaként funkcionál. Az eredési pontja nagyjából a Fekete-tóból ered a lápos vidéken, 140,3 km^2 vízgyűjtő területű folyó. A folyó különlegessége, hogy a középkor óta nagy mennyiségben halászták ki a folyami rákokat belőle, azonban a 19. század végére a rák mennyisége jelentősen csökkent, mára szinte teljesen kihalt. ([http13](#))

Véleményem szerint nagyon népszerűek ezek a látnivalók Szalafő területén. A hétvégi forgatagba mindig nagy tömegek kirándulnak el, főleg az említett utolsó két helyszínre. A

település népszerűsítése érdekében úgy gondolom érdemes lenne még hasonló helyszíneket kialakítani, ami vonzza az érdeklődőket. Ahogy én látom sokan szeretnek kirándulni, de a programok és a nevezetességek népszerűbbnek bizonyulnak. (Benczik et.al. 2024)

A későbbi munkám megalapozása érdekében készítettem egy rövid összehasonlító táblázatot, melyben a helyszínek állapotát, környezetét, megközelíthetőségét és népszerűségét vizsgáltam. 1-5-ig pontoztam a helyszíneket, amiknél az ötös érte a legmagasabb, azaz a legjobb besorolást, míg az egyes a legalacsonyabbat. A táblázat eredményeinek összesítése után két fő helyszín került ki a legértékesebbnek az értékelési szempontjaim alapján. Ezeket az alábbi ábrán zöld színnel kereteztem be.

NÉV	ÁLLAPOT	KÖRNYEZET RENDEZETT- SÉGE	MEGKÖZE- LÍTHETŐSÉG	NÉPSZERŰ- SÉG	ÉRTÉK
Szalafő Életfája	5	4	5	2	16
Kitelepítettek emlékműve	5	4	5	2	16
Jégverem	2	3	4	2	11
Kömpe szeme kilátó	5	4	5	5	19
Határkőpark	4	4	4	3	15
Őrségi Népi Műemlékegyüttes	4	5	5	5	19
Bövény rezervátum	5	4	3	5	17
Fekete-tó emlékhely	4	3	3	2	12
Szala-patak	3	3	2	4	12

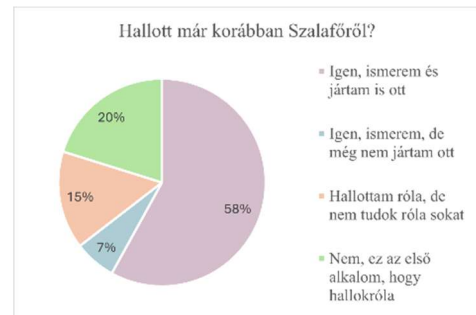
táblázat 2: Vonzerők értékelő táblázata
(Forrás: saját szerkesztés)

3.3. Turisták igényfelmérése

A megfelelő fejlesztési javaslatok kidolgozása érdekében, figyelembe vettem a célközönség, azaz a turisták véleményét is. Készítettem egy kérdőívet, melyben az általános kirándulási szokásokat, illetve érdeklődési köröket mértem fel. A kérdőívet interneten hirdettem, közösségi oldalakon (például Facebookon), minden korosztály számára. 124 válasz érkezett be, és a

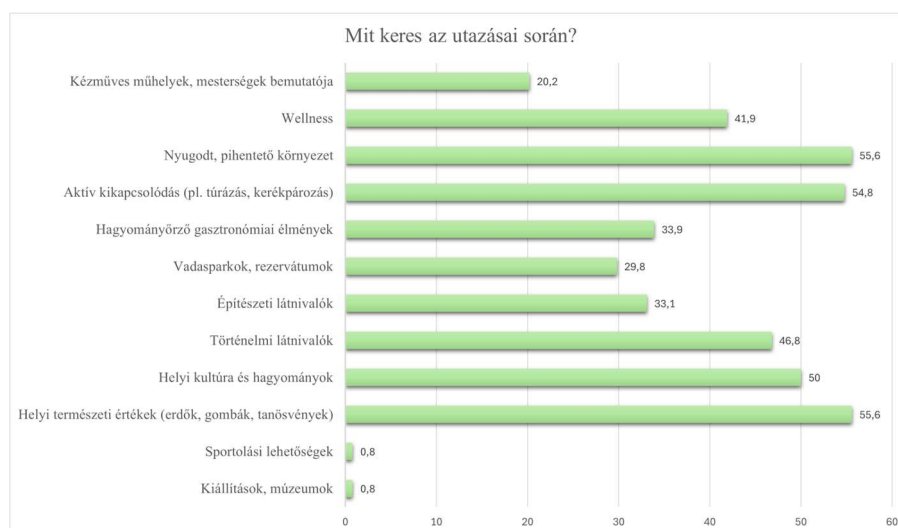
válaszolók nagy része a 18 és 60 év közöttiekből áll. A kitöltésre két hónapot szántam, áprilist és májust, majd ezek után értékeltem ki az eredményeket. A kérdéseket négy főbb témakörbe: a településnek és vidékének ismerete, a túrázási szokások, az utazási igények és az ökoturizmus fontosságának szempontjaira csoportosítottam.

Elsősorban az Őrséggel, illetve Szalafővel való ismeretséget emelném ki. A válaszolók 82 %-a járt már Őrségben, de Szalafőn csak 58 % fordult meg. Itt fontos megjegyezni, hogy 20 % soha nem is hallott még a településről. Ez utóbbit főleg 30 év alatti korosztály válaszolta, ami elgondolkodtató, hogy vajon milyen vonzástényezők bővítésével lehetne ezt a korosztályt is bevonni az őrségi turizmusba.

ábra 10: Online kérdőív kérdése 1
(Forrás: saját ábra)

A túrázási szokások, illetve igények témakörére több kérdésem is vonatkozott. Például a vonzástényezők közül a helyi értékek megismerése, a túrázás, kerékpározás, továbbá a békés csendes környezet megléte bizonyult a legnépszerűbbnek. (ezek a választási lehetőségek mind 50% felett szerepeltek a szavazáson) A kiállításokat, múzeumokat, vagy sportolási lehetőségeket választók száma nem érte el az 1%-ot sem. Kíváncsi voltam a környezeti igényekre is, hogy inkább erdőben, kaszálón, vízparton, vagy település belterületén sétálnak szívesebben az emberek. Majdnem 84 % az erdőt és 71 % a vízpartot részesítette előnyben. (ennél a kérdésnél több válasz is választható volt). A speciális igényeket is felmértem, hogy később megfelelő nyomvonalat jelölhessenek ki a túraútnak. A lehetséges opciók a következők

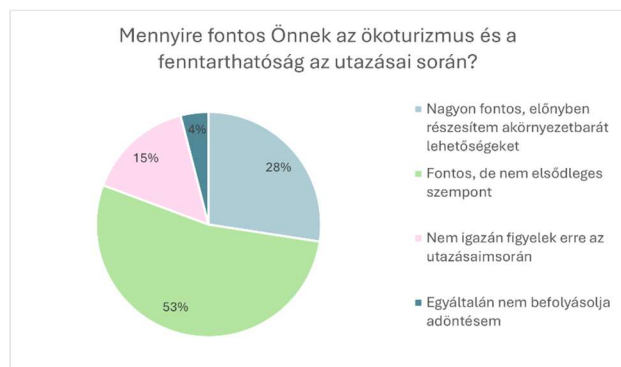

ábra 11: Online kérdőív kérdése 2
(Forrás: saját ábra)

voltak: babakocsi/kerekesszék, kerékpár, ló, csak gyalogos, de ennél a résznél is meg lehetett jelölni több lehetőséget. A babakocsis, illetve lovas terepbejárásra való igény elenyésző 2-4 % volt, azonban ami meglepett, hogy a kerékpáros bejárás is csak 34 %-nak fontos, pedig Szalafőn viszonylag sok biciklis turistát lehet látni. Így hát a válaszolók 82% a gyalogosoknak kialakított útvonalat preferálja.

Érdekelt még a megtervezett utazások hossza, illetve a szívesen választott szállások típusa is. A kitöltőim majdnem fele hosszú hétvégéket kitöltő, 2-3 napos belföldi utazásokat szokott szervezni. 27 % csak egy napos kirándulásokra megy belföldön, míg 23 % hosszabb időre, 4-7 napra is elutazik kikapcsolódni. Egy hétnél hosszabb időt csak 1 ember választotta. A szállások típusára kapott válaszokra nagyon kíváncsi voltam, hiszen a vizsgált településen nincsenek szállodák, hotelek vagy panziók, csak vendégházak. Az eredmény nagyon pozitív lett, mert 48% a vendégházat jelölte legkedveltebb típusnak, 33 % választotta a hotelt és 19 % a panziót. Ez mindenképpen nagy előny Szalafő szempontjából.

Végül az ökoturizmus fontosságát vizsgáltam a turisták szemszögéből, melyből 27 %-nak nagyon fontos és elsődleges szempont a kirándulások során. 53 %-nak pedig szintén fontos, csak nem az elsődleges szempont. Ez így bőven több, mint az utazók fele. Szerintem ez egy nagyon pozitív eredményt, hiszen ez megerősített abban, hogy Szalafő remek helyszín lenne egy ökoturisztikai központ/település kialakítására.

ábra 12: Online kérdőív kérdése 3
(Forrás: saját ábra)

3.4. Konfliktusok feltárása

A konfliktusok elhelyezkedését a második mellékleten ábrázoltam foltszerű jelöléssel, melyen a lila az idény turizmusból eredő, a kék a figyelemfelhívó és tájékoztató táblák hiányából eredő, a sárga pedig a fejlesztési hiányból eredő konfliktusokat mutatja.

Idényturizmus szempontjából eredő konfliktusok

A konfliktusok egy részét az idényturizmusból, a szezonálisból fakadó nehézségek okozzák. Nehéz úgy kialakítani az infrastruktúrát, hogy a főszezonban és a holt szezonban is megfeleljen a községnek és használóinak. Olykor teljesen üres a település, majd egy esemény alkalmával hirtelen nehéz akkora mértékű emberáradatot ellátni. Szép időben hétfőként például a piachoz tartozó parkoló nagyon kicsinek bizonyul, és az úttest szélére húzódik le mindenki a gépkocsijával. Máskor pedig szinte teljesen üres a parkoló.

Fénykép 6: Szalafői piac előtti parkolás az úttesten (Forrás: saját fénykép)

Mindazonáltal vannak problémák, melyek éppen a kirándulók hétfői programját nehezítik. nehézséget okoz a település „üressége” október végétől április végéig. Ha valaki ebben az időszakban tervez utazást a településre, akkor hétköznapokon nem fog találni éttermet, vagy lakáskonyhát, ami nyitva lenne. Csak pénteken, szombaton és vasárnap tudnak meleg ételhez jutni. Továbbá sokan nem tudják, hogy a lakásétermekhez érdemes előre bejelentkezni, hogy elegendő ételt készítsenek a helyiek. A foglalások alapján szoktak számolni a mennyiséggel, emiatt egy-két hirtelen bekopogó plusz vendéget el tudnak látni, de többet nem. Ezenkívül a piac melletti mosdón kívül nincsen egyéb mellékhelység, amit használni lehetne az egész településen, ha pont a holtidőszakban jár arra valaki és nem tud betérni egy étterembe.

Figyelemfelhívó és tájékoztató táblák hiányából eredő konfliktusok

Az őrségi vidékhez hozzátartozik a nyugalom és a szabadságérzet, amit a turisták előszeretettel élveznek utazásaik során. A helyi lakosoknak viszont többször meggyűlik ezzel a problémájával. Ezen a településen nem szokás kerítést építeni, emiatt sokan megengedettnek érzik, hogy besétáljanak privát telkekre, esetleg benézzenek mások házába, miközben ők élik életüket.

A gombák gyűjtögetése nagyon népszerű Szalafő erdeiben, azonban nagyon veszélyes még úgy is, ha ismerjük az adott fajtákat. Jelenleg nincs kint külön figyelemfelhívó tábla a veszélyre, vagy egy útmutató, ami Papszerre vezetné a turistákat a gombaszakértő idős bácsihoz.

Fejlesztési hiányból eredő konfliktus

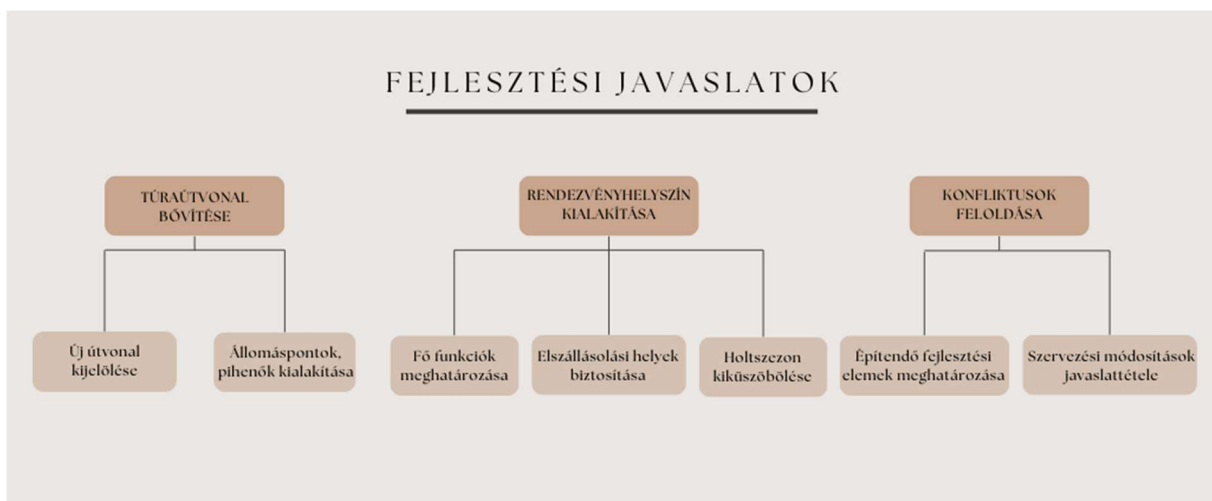
Végül, de nem utolsó sorban, a nyári és őszi szezonban, amikor a legnagyobb a település turista forgalma, számos rendezvényt lehet megnézni. Sajnos azonban nincs egy nagyobb tér

kialakítva, ahol rendezvényt lehetne szervezni, színpadot állítani. A terület, amit használni szoktak erre a célra egyre csak kisebbnek bizonyul, ahogy növekszik a település iránti érdeklődés a turisták körében. Mind parkolás, mind a programok szempontjából gondot szokott okozni.

Összességében nem találtam megoldhatatlan problémát a turizmus szempontjából, azonban néhány finomítást fontos lenne elvégezni, mellyel a helyi lakosok és az odautazók élete is gördülékenyebb lehetne. Későbbiek során javaslatokat teszek a problémák kiküszöbölésére.

4. TELEPÜLÉS KOMPLEX TURISZTIKAI FEJLESZTÉSE

Szakkolgozatom készítése folyamán fokozatosan körvonalazódtak bennem azok a fejlesztési szektorok és lehetőségek, melyek hozzájárulhatnak a település turizmusának fellendítéséhez és hosszútávú fejlődéséhez. A kutatások és az elemzések eredményeként két fő javaslatot fogalmaztam meg. Egyik része elsősorban a kirándulási lehetőségek bővítésére irányul, fokozott hangsúlyt fektetve az Őrség egyedi természeti és kulturális értékeinek bemutatására, másik része pedig a hagyományörző rendezvényekre ünnepekre és programokra koncentrál, amelyek a látogatók számának növelése mellett a közösségformálásban is szerepet játszanak. Véleményem szerint ez a két fejlesztés együtt remek lehetőséget biztosítana, hogy a település turisztikai kínálata sokszínűbbé és vonzóbbá váljon belföldi és külföldi látogatók számára is.

ábra 13: Javaslatok módszertana
(Forrás: saját ábra)

4.1. Természetközeli turistaútvonal/tanösvény bővítése, alternatív útvonalak a jelentős helyszínek érintésével

A korábbi terepbejárásaim során megállapítottam, hogy Szalafőn a helyi túraútvonalak sok esetben aszfaltos utakon vezetnek, a természet szépségét háttérbe helyezve. Emiatt fontosnak tartottam egy bővítést, melynek a nyomvonala természetesebb közegben vezet törekedve arra, hogy a lehető legkevesebb aszfaltos szakaszt tartalmazzon. Elsősorban erdei ösvényeken, réteken, valamint patakparti területeken szerettem volna végig vezetni.

4.1.1. Új útvonal kijelölése

A megelőző vizsgálataim és a többszöri helyszínbejárásaim alapján kijelöltem egy útvonalat, melyet a 3. tervlapon ábrázoltam. A kialakításnál figyelembe vettem a már meglévő állomásokat és az általam tervezett interaktív pontokat is. Így minden egységnek jut elegendő hely a kialakításhoz. Figyelembe vettem a megközelíthetőséget és a látványosságok

sorrendiségét is, továbbá a környezet textúráját. Ezáltal az útvonal fokozatosan vezeti végig a kirándulót egy változatos ösvényen, melyen ismert épített elemek és izgalmas új interaktív szegmensek váltakoznak. Fontos kalkulálni a korosztálybeli különbségekkel is, emiatt a látóvalók célkorosztálya is váltakozik a természeti adottságokhoz igazodva. A kisgyerekeknek az új anyagok tapintása vagy az állatok megfigyelése kelti fel a figyelmét, a fiataloknak fénykép készítő 'insta story' helyszínek látogatása, míg az idősebbeknek a kulturális értékekkel szolgáló helyszínek nyújtanak élményt a túra során. A kijelölt út célja, hogy a látogatók ne csupán végigyalogoljanak az ösvényen, hanem aktívan kapcsolódjanak a természeti és kulturális értékekhez is.

A túrautat Szalafői tekergőnek neveztem el. Egy kanyargós izgalmas kialakítást terveztem, különféle állomásokkal melyek figyelembe veszik az érzékszerveket is. Kijelöltem alternatív útvonalakat, arra az esetre, ha valakinek túl hosszú a 12 km-es nagykör. Készítettem egy áttekintő térképet (alább látható), melyet az útvonal kezdő táblatervének gondoltam. 12 állomásból áll a séta. Az állomások közt vannak már létező látóvalók, mindemellett kialakítottam számos új helyszínt is. Kezdő pontnak a következő a rendezvényter helyszínét jelöltem ki, erről a későbbiekben ejtek majd szót.

ábra 14: Őrség tapintása táblaterv
(Forrás: saját szerkesztés)

4.1.2. Állomáspontok, pihenők kialakítása

A bejárasi útvonal szabadon választható, így a látogatók saját igényeikhez mérten igazíthatják a sétát. Én most nyugat fele indulva mutatom be a megállókat. Ebben az irányban először a

Pityerszeri skanzennél lehet körbe nézni, ahol a látogatók nádfedeles házak között sétálhatnak, megismerve az Őrség hagyományos építészeti örökségét. A skanzen ideális a túra kezdőpontjának, hiszen könnyedén megközelíthető személygépjárművel és kerékpárral is.

Tovább haladva a bölényrezervátum következik. A település szerintem legkülönlegesebb látványossága, az itt élő európai bölények és a vadlovak látványa. A terület nem csak turisztikai, hanem természetvédelmi szempontból is kiemelkedően fontos jelentőséggel bír.

A rezervátumból az őszi sétáknak kedvezve kijelöltem egy gombászó helyszínt. Ez később is szerepel a mezítlásos ösvény mellett. Lombhulláskor a hétféle turnusok száma kibővül, rengetegen érkeznek gyűjtögetés céljából, azonban sokan nem tudják, hol kell keresni, melyik gomba ehető. A helyek nem szívesen osztják meg, merre vannak a 'titkos gombás helyeik', de ezek mellett számtalan helyen lehet gombát találni. Sokszor elég egy erdő szélén leparkolni és figyelmesen sétálni az erdőben. Elképzeléseim szerint a terület egy ismeretterjesztő táblával kezdődne a gombászás szabályairól, illetve egy bemutató táblával, ahol a területen előforduló mérgező és ehető gombafajok lennének feltüntetve. Továbbá lenne egy interaktív terepasztal is, amelyen a gombák valós méretükkel és alaktani különbségeikkel figyelhetők meg. Fontosnak tartom a táblára a helyi gombászakértő elérhetőségét is feltüntetni, így a séta végén be lehet vizsgáltatni, a gyűjtött kincseket. Ha netán nem sikerült eleget szedniük a bácsinál is lehet vásárolni friss gombát, ezzel a helyi gazdaságot is előre lehet lendíteni.

Fénykép 12: Szalafőn fotózott gombák
(Forrás: saját fénykép)

Ezután egy, már meglévő állomáshoz érkezünk, a Határkőparkhoz, ami aztán tovább halad a határ mentén, ahol a határköveket követve vezet az út. Ez a rész különleges történelmi és földrajzi jelentőséggel bír, a felnőtteknek és az időseknek, sőt akár az iskolásoknak is számos érdekes információval szolgál a terület. A történelmi emlékek mellett a határőrök feladatait is megismerhetik a látogatók az informatív tájékoztató táblákon keresztül. Fontos megemlíteni, hogy nem csak kulturális jelentősége van az állomásnak, hiszen rekreációs szempontból is remek pihenőpont. Több tűzrakóhely, padok és fedett pihenőasztalok is rendelkezésre állnak

akár a csoportos kirándulók számára is. Megfelelő helyszín például iskolai osztálykirándulásoknak, vagy családi túrák pihenőjének is, hiszen autós forgalom szinte nincs, nyugodt csendes és biztonságos környezet. Mindemellett a park autóval és kerékpárral is megközelíthető.

Az ezt követő állomás egy új létesítmény lenne, már szintén új nyomvonalon vezetve. A neve 'Őrség tapintása', aminek célja, hogy a látogatók a környék anyagaival, textúráival és formáival megismerkedjenek. Mind kisebbeknek és felnőtteknek is a látvány mellett oktatási és szemléletformáló funkcióval is bír. A kialakítása tematikus felületekre tagolódik, amik az Őrség jellegzetességeit mutatják be. Az első asztal a helyi építési anyagokat mutatja be szem előtt tartva a hagyományos építészeti kultúrát. Kézzel tapinthatók az anyagok, amikből a parasztházak, lábas pajták és istállók épültek. Megjelenik az

Fénykép 13: Őrség tapintása állomás elemei
(Forrás: saját fénykép)

agyagból készült vályogminta, a fa többféle formában, például durvára és finomra csiszolva, vagy a természetes fa felülete is, továbbá a durva tapintású szalma, a nádtetőnek egy kis minta darabja és különféle gallyakból font szerkezet. Ezzel az állomással a korábban megtekintett skanzen építészete közelebb kerül és kézzel fogatóbbá válik a látogatók számára. A következő asztal a természet anyagait mutatja be, az őrségi jellegzetes tájaira utalva. Fellelhető lenne egy kisebb zombékos talajdarab, amivel a lápréteket és vizes élőhelyeket lehet bemutatni, ezenkívül lenne mohával borított fatörzs, az árnyas erdők aljnövényzetére utalva, majd vörös homokkő mintadarab, ami a térség sajátos földtanára utal. A harmadik egység a termékek világát tárja fel. A terület jellemző terméseit tapinthatják meg, mint például tobozt, makkot, gesztenyét, mogyorót, valamint tökmagot, aminél a természetes olajok is megtekinthetők és szimatolhatók lennének közelről. Megtalálható lenne még a méhviasz is, hiszen a gazdag diverzitású rétek virágaiból nagyon finom helyi méz készül. Az utolsó asztalon pedig az állatok világa tapintható meg. Különféle kézzel fogható részekkel. Például szarvas agancs, több méretben, vaddisznó

agyar, helyi madarak tolla, sün levált tüskéje biztonságosan rögzítve, továbbá hullók bőrmintái és szárított rovarpáncél – ezek azonban már elzárva a tapintástól a törékenyséjük miatt.

A séta következő állomása tovább viszi a tapintást, azonban a fókusz most a talpakon lesz, hiszen egy mezítlás ösvény következik. Az állomás célja, hogy a látogatók mezítlás sétálva megismerjék a tájra jellemző talajformákat, anyagokat és felszíneket. Természetesen ez a rész főleg nyáron, a melegebb hónapokban kihasználható. Egy játékos, de mégis tudatos oktatási és rekreációs élményeket nyújtó szakasz. Az útvonal elején füves réti szakaszon lehet lépkedni, ezután egy erdei tűleveles talaj avarral próbálható ki, majd finom humusszal borított felületen lehet menni, mit egy finom homokos kavicsos szakasz követ a Zala menti patak völgyeket imitálva. Az ösvény innen átalakul ember által kialakított felületekre, megtalálható a fa palló, szalma, nádlevél és fakéreg apríték. Az ismeretterjesztő tábla röviden összefoglalja a tapasztalt talajtípusokat és járőrfelületeket, illetve ezek szerepét a helyi életmódban.

Az ezt követő helyszín az Illatos gyógynövénykert, ami a szaglás érzékszervét dolgoztatja meg. A megálló az őrsegi gazdag növényvilág és a hagyományos gyógynövényhasználatot mutatja be. A növények illatukkal, színükkel és textúrájukkal nyújtanak élményt a kirándulóknak. A kert kialakítása egyben tanulási és pihenési célt is szolgál. Kör alakban emelt ágyásokban figyelhetők meg a növények, melyek tematikus parcellákból állnak. Körülötte pedig padok és függőágyak biztosítják a nyugalmas pihenést és a kényelmet a természet megfigyeléséhez. Az első ágyásban erdei és mezei növények vannak, például kamilla, cickafark, kakukkfű és lándzsás útifű. Ezek gyakran az helyi réteken is előfordulnak. A következő etap a gasztronómiára fókuszál és illatos fűszernövényeket mutat be. Megtalálható a menta, citromfű, zsálya, rozmaring és levendula is. Végül egy karakánabb ágyás erőteljes illattal bíró növényeket tartalmaz; édeskömény, borsmenta, üröm és szurokfű. Az ágyásokban tájékoztató táblákról lehet informálódni, mely a nevüket előfordulási helyüket, felhasználásukat és gyógyhatásukat mutatja be. A gyógynövénykert ehető bogyósokkal van körbe ültetve, ezáltal pihenés közben lehet csipegetni a bokrokról.

A következő állomás egy fotóspot és egyben madármegfigyelő pont. Egyszerre nyújt látványt pihenőhelyet és lehetőséget az élmény megörökítésére. Ebből a típusú állomásból többet is kijelöltem az útvonalon. Terepbejárásaim során megfigyeltem, hogy több helyen is csodaszép panoráma tárul a kiránduló elé. Arra gondoltam ezeken a pontokon kell kialakítani a fényképezési fókuszhelyeket. Ezeken a helyszíneken fedett rejtőzködő kilátót lyukakkal a kamerának és pihenő padokat helyeznék el, a fákra pedig odúkat a madaraknak. Az épített elemek természetes anyagból készültek, többnyire fából, formáját tekintve pedig tájba

illeszkedő. Mindemellett egy instagram keret Szalafő hashtaggel és feliratokkal kihelyezésre kerülne, egy olyan részére a területnek, ahol különösen szép a háttér. A fényképezkedő helyszín kijelölésével nem csak a szép képek vannak biztosítva, hanem a település reklámja is, hiszen, ha kipoisztolják a hashtag reklámként szolgálna a falunak.

Egy állomás maradt, amit még nem mutattam be, ez az alternatív útvonalon van, Felsőszer és Pityerszer között az út mellett. Az ösvény egy fa pallósoros izgalmas útvonalat mutat be az ott megfigyelhető vízi élővilágra kihegyezve. A tájékoztató táblák részletes információt adnak a terület jellemző változatos növény- és állatfajairól. Az állomás interaktív része pedig az állathangok utánzása különféle természetes és mechanikus hangutánzó eszközökkel. Például kihelyezett agyag vagy faedények megkoppintásával a fakopáncs kopogtatását lehet utánozni, forgatható-húzható korongokkal madárcsicsergő hang imitálása, faragott fa béka hangszerrel a békák hangját lehet utánozni...

Az interaktív Szalafői tekergő túraút kialakításával egy izgalmas túra létrehozása volt a célom, mely minden korosztály számára meglepetéseket és érdekességeket nyújt. Ezzel a hétvégi kirándulás az egész család számára élménygazdag. Egy figyelemfelkeltő és izgalmas turisztika célpont híre nagyon jól terjed szájról szájra, ezáltal a település látogatottsága is emelkedne, nem csak a frekventált időszakokban, hiszen az ösvény az több évszakban is kalandos impulzusokat rejteget magában.

Fénykép 74: Hagyományos őrségi táj Papszerről a felsőszeri domboldalt fotózva
(Forrás: saját fénykép)

4.2. Ökoturisztikai rendezvényhelyszín kialakítása

Fő célom, hogy a települést és az őrési turizmust népszerűsítsem, fellendítsem. Ennek érdekében kijelöltem egy helyszínt Felsőszereken a Kömpe szeme kilátónál, ahonnan a kilátás is nagyon szép panorámát nyújt, illetve erre a területre több túraútvonalról és nagyszerűen rá lehet látni. Megközelítési szempontból nézve is roppant kedvező, hiszen autóval, tömegközlekedéssel és kerékpárral is könnyedén elérhető. Ugyan nem ez a település központi része, mégis azt gondolom, hogy ez lenne a megfelelő hely a kialakításra, a terület nagyságából is adódóan. A koncepcióm az volt, hogy a helyszín alkalmazkodóképes legyen a különböző időszakok igényeihez, ezzel átalakítva az idenyturizmus dinamikáját, egy sokkal inkább állandó, egész éven átívelő turizmussá.

4.2.1. Főbb funkciók meghatározása

Elképzeléseim szerint egyszerre több funkciót is ellátna a központ, a különféle funkciók elhelyezkedését a 4. tervlapon ábrázoltam. Mivel nagyobb események rendezvényhelyszínében gondolkodom, az első szempontom az volt, hogy egy nagy parkolónak elegendő terület legyen, mindemellett teret kellett kapnia egy színpadnak, továbbá egy fedett résznek, ahol borongós időben is meg lehet tartani a programokat. Ezeknek nagy területigénye van, így ez is szerepet

játszott a helyszín kiválasztásában.

Fontosnak tartom, egy nyilvános mosdó kialakítását is, mert a településen nem nagyon van ilyen lehetőség jelenleg. Az őrési gasztronómia bemutatásához egy kültéri konyha kialakítását képzeltem el, épített kemencével. Mivel sok a családi látogató, emiatt egy játszótérnek is helyet kellett kapnia, továbbá egy sütögető/bográcsozó résznek is. Sokan pihenni érkeznek a nyugalmas vidékre és ezen a területen nagyon szép a kilátás, emiatt időtálló napozóágyak kihelyezését is megjelöltem. A forgalmasabb időszakokban olykor kevésnek bizonyul a helyi lakosok által biztosított szállások

Fénykép 15: Rendezvényhelyszín funkciók kialakításának mintája

(Forrás, saját szerkesztés, [http14](http://14))

száma, ezt néhány jurta kihelyezésével tervezem kiküszöbölni, ezzel is bővítve a település befogadó képességét.

A funkciók meghatározása után könnyebb volt kialakítani a koncepció tervet, hiszen már csak el kellett helyezni az egységeket. Az elrendezés során figyelembe vettem a meglévő Kömpe szeme kilátót, hogy a kilátási szög minél nagyobb intervallumban biztosítva maradjon. A területen nem egy zsúfolt beépítést szerettem volna, sokkal inkább egy kombinációját a hely szellemének 'genius loci' és a látogatóbarát programoknak, ezzel fenntartható kialakítást eredményezve. A rendezvényhelyszínre érve először egy nagy szórt burkolatú parkoló van, ezután egy burkolt rendezvényteret jelöltem ki, ez a 4. tervlap alján helyezkedik el. Tovább haladva a kilátó és a játszótér található. Ezek előtt helyezkednek el a fából készült napozóágyak, melyek a telek domboldali elhelyezkedésén remek panorámával bírnak. A napozóágyakról jól rá lehet látni a színpadra, amely után a tűzrakóhely következik. A növények terén ehető termésű fákra és cserjékre, illetve virágzó évelőkre gondoltam. Ezek többnyire bogyós gyümölcsök és gyümölcsfák lennének, dekoráló és elválasztó funkcióval egybekötve.

A főparkoló 40 autó számára elegendő férőhellyel rendelkezik. A játszótér több korosztály számára is élvezetes. A játszóeszközök között szerepel, szekér, libikóka, homokozó és hinta a kisebbeknek, összetett mászóka és kötélpálya a nagyobbak számára. A napozóágyakból egy- és kétszemélyes kialakítás váltakozik, egy kényelmes hullámvonallal ellátva. A mobilszínpadot két oldalról díszes növényágyás lágycsíkja. Mögötte 3 személyes parkoló biztosítja a fellépőknek a parkolási lehetőséget. A burkolt rendezvénytéren egy kültéri konyha sparhelttel és kemencével, illetve egy fedett nagy rendezvényhelyszín helyezkedik el, nyilvános mosdóval. A célom ezzel a területtel, hogy tágítsam a település nyújtotta élmények időszakát.

4.2.2. Holszezon kiküszöbölésére tett javaslatok

Szalafőre főként ősszel érkeznek a tökfesztiválra és a gombászás időszakára. A helyi szuprastruktúra nagyon szaggatott időszakokhoz igazodott, sokkal kiegyenlítettebb lenne a munkájuk, ha a látogatók száma egész évre eloszlaná. Ezen a területen egy négyévszakos épület alakítható ki a fedett terasszal, aminek hidegben lehajtható fali lennének, ezáltal be lehet fűteni. Több tematikus program szervezhető, helyiek és vendégek meghívása által. A workshopok hagyományos kézműves foglalkozásokat tudnak népszerűsíteni, például kosárfonás, agyagozás, ezenfelül sportolási programok rendezésére is alkalmas, például jóga órákra a békés környezetben. A tér heti szinten a piac új helyszíneként funkcionálva, hiszen a jelenlegi helyén az árusoknak is kicsi a hely a vásárlóknak pedig nincs elég parkoló. A téli időszakban

karácsonyi vásár, forraltborozás és kürtöskalács sütő programokat lehet tartani. Nyáron a koncertek mellett kertmozi, szabadtéri vetítések helyszíneként is működhet. Mindemellett élménykonyha gasztró napok szervezésével a hagyományos ízek népszerűsítésére is van lehetőség, például gasztronómiai workshopok keretében, amit a lakosok tartanak.

4.2.3. Elszállásolási férőhelyek számának bővítése

A terület nem csak rendezvényekre alkalmas, hanem csapatépítő programok vagy iskolai kirándulások ellátására is. Megfigyeltem, hogy a nagy rendezvények alkalmával a vendégházak hirtelen megtelnek, emiatt 6 darab jurta szállást elhelyeztem a völgyben, a 4. tervlapon körökkel ábrázolva. Egy markáns növényesáv elválasztja a telek többi részétől ezzel biztosítva a nyugalmat. Ehhez is tartozik parkoló, 6 személyautó számára. A szálláshely így 24-28 férőhellyel bővíti a település befogadóképességét. Mivel az előző fejezetben említett túraútnak ez az első állomása, így az esetleges megszálló csapatok, osztályok edukációs tapasztalatokat is gyűjthetnek a túraúton végig haladva.

4.3. Konfliktusok feloldására tett javaslatok

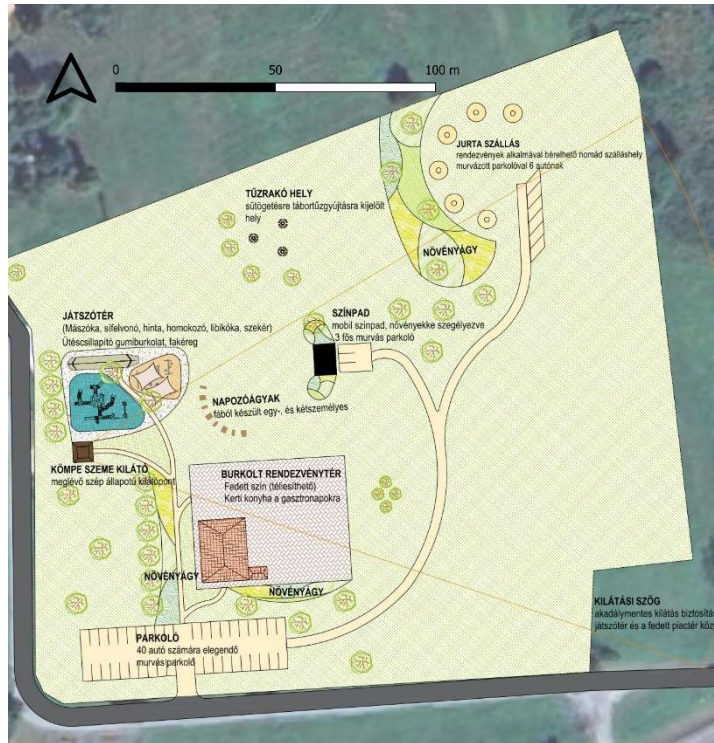
4.3.1. Építéssel kialakítható javaslatok

Az idenyturizmus okozta konfliktusok, nagy része parkolóhiányt eredményez, emiatt a Pityerszeri skanzenhez a meglévő parkoló bővítését javaslom, ezáltal elegendő férőhely lesz a forgalmasabb időszakokban is. A bővítés ideiglenes formában is működhet, amit csak a nevesebb rendezvények alkalmával nyitnak meg, ezáltal nem kell kivenni a területet teljesen a használat alól. A meglévő piactérnél szintén parkoló bővítést javaslom, hiszen a futballpálya és a bolt is ott található. Mindemellett figyelemfelhívó tábla kihelyezése is szükséges az Órszem fogadó mögötti parkoló jelzésére. Sok látogató nem tud róla, emiatt ez úttesten állnak meg, amíg bemennek az üzletbe vagy a piacra egy kenyérért. Véleményem szerint ez a probléma egy egyszerű 'Parkoló' tábla létesítésével megoldható. Végül, de nem utolsó sorban, a község egészén a szerek mentén járdák és kerékpárutak építését javaslom, a biztonságosabb közlekedés érdekében.

4.3.2. Szervezési módosításokra tett javaslatok

Többször felmerült már az idenyturizmus kifejezés a szakdolgozatom során, ez nem véletlen, hiszen tényleg nagyon megoszló a település látogatottsága. Véleményem szerint az év során eloszló tematikus programok szervezésével, ez a konfliktus nagyban mérsékelhető volna. Tavasszal például vezetett tematikus séták a virágzás időszakában a helyi gyógynövények és vadvirágok ismertetésével, továbbá nyitott falusi élet, amely során a látogatók bepillantást

nyernek a helyi porták mindennapos teendőibe, például gazdálkodás, állattartás, népi mesterségek, workshopok a természetbarát kertészkedésről, komposztálásról. Nyáron hagyományőrző kézműves napok, ahol a nemezelés fafaragás, kenyérsütés és egyéb élmények kipróbálása. Gyerekeknek többféle nyári tábor szervezése, például kerékpáros, túrázó, hangszeres, táncos... témájú. Naplementés vezetett esti séta a szerek dombjai között, borozós jazz estek a tervezett rendezvényter helyszínén. Az őszi

Fénykép 16: Rendezvények helyszínének kialakítása
(Forrás: saját szerkesztés, AutoCAD)

program kínálat a szüreti bállal, fazekassággal, és a tökfesztivállal kiválóan végzi a turistavonzó szerepet. Családi-, illetve osztálykirándulások alkalmával szarvasbögést megfigyelő túrák szervezésével bővíthető az őszi repertoár. Téltre azonban szintén új programok létesítése szükséges. Helyi adventi és karácsonyi vásár szervezése, forralt borral és az őrségi gasztronómiai élményekkel. Mindemellett egy korcsolyapálya létesítése, gyertyakészítő workshopok és szánkózó napok megrendezése. A nemzeti parkban nem szabad tűzijátékozni, ezt kihasználva állat és kisgyerekbárát pihenést ígérve a szállások hirdetését javaslom. Egy négy évszakos fotópályázat kihirdetésével szintén bővülne az éves látogatottság.

Amennyiben ezek megvalósulnak, úgy a helyieknek fel kell készülni egy állandó látogatottságra. Annak érdekében, hogy a vendéglátás gördülékenyen haladjon, egy közös naptár kidolgozását javaslom, melyben a lakásétermek felosztják egymás között a nyitvatartási időket hétköznapokon, ezáltal a turisták hétköznapokon is könnyedén találnak nyitott portát. Természetesen a hétfégi nyitvatartás az maradhatna mindenkinél, hiszen a nagyobb forgalomra akkor lehet számítani.

Javaslataimmal igyekeztem egy komplex teljeskörű megoldást kidolgozni, ami a turisták, a helyi lakosok és a település érdekeit is szem előtt tartja.

ÖSSZEFOGLALÁS

Szaktervezésben Szalafő turisztikai értékeit és a település nyújtotta lehetőségeket vizsgáltam. Fő célom az volt, hogy átfogó képet készítsék Szalafő természeti, kulturális és turisztikai értékeiről. A kutatásom fókuszában település hagyományainak megőrzése, a fenntartható turizmus, és az ökoturisztikai fejlesztések állnak. A község egyedi szerez elrendezkedése izgalmas természeti-, és kulturális látványosságoknak biztosít otthont. A falunak kiemelkedő szerepe van, hiszen az Őrségi Nemzeti Parknak és a Natura 2000-es védett területeknek is része. Ezeket a szempontokat a munkám során végig szem előtt tartva igyekeztem összhangot kialakítani a megőrzendő és a fejlesztésre szoruló elemek között.

Többszörös terepbejárásom során felmértem a szállás-, és vendéglátóhelyeket, a meglévő helyi túrautak állapotát, illetve az infrastrukturális elemeket. Online kérdőívet használva tanulmányoztam a turisták igényeit és elvárásait, mind a szállások és a programok terén. Vizsgálataim során arra a megállapításra jutottam, hogy mind Szalafő turisztikai kínálata, mind pedig a település látogatottsága fél évre, a tavasztól ősziig tartó hónapokra koncentrálódik. Javaslataim során fő célom volt, hogy ennek a problémának megoldást találjak és bővítsék a település nyújtotta lehetőségek tárházát egész éves időszakra, ezzel megalapozva a fenntartható turizmus problémamentes működését. Ennek eredményeként a látogatóknak egy izgalmasabb úticélt, a helyi lakosoknak pedig kiszámíthatóbb, egész évre elosztott megélhetési forrást biztosítva.

Javaslataim között szerepel új túraútvonal létesítése, a meglévő természeti és kulturális elemek érintésével, továbbá új interaktív állomások kialakításával. Igyekeztem, minél tágabb korcsoportot megcélozni az állomások megtervezése során, mindemellett, több érzékszerv bevonásával érdekesebbé tenni a táj megismerését. Az állomások között szerepel többek között az 'Őrség tapintása', a 'Mezítlábás ösvény' a 'Madárleső fotóspot' és a 'Mocsári állatvilág megfigyelőpont'. A javaslataim második részében egy rendezvényhelyszín kialakítására fókuszáltam, mely egyszerre több funkciónak is teret biztosít. Helyszínnek a Felsőszéri Kömpe szeme kilátó területét jelöltem ki. Szerepkörei közé tartozik a burkolt rendezvénytér, új piactér, kültéri konyha gasztronómiai eseményekhez, színpad játszótér, továbbá szálláshelyek kialakítása is. Külön figyelmet szenteltem a holt szezon mérséklését szolgáló programjavaslatok kidolgozására, amiknek részben ez a terület adna otthont.

Szaktervezésomat élmény volt készíteni, hiszen személyes élmény, a családommal való Őrségi kirándulások emlékei kötnek a tájhoz.

FORRÁSJEGYZÉK

NYOMTATOTT

- ~ Benczik Gy., Gyöngyössy P., dr. Köbölkuti K., Móricz P., Nagy E., dr. Nagy Z., Orbán R., Söptei I., dr. Víg K. (2004): *Az Őrség és a Vendvidék – Kalauz turistáknak és természetbarátoknak*. Szombathely: B.K.L Kiadói és Reklám Kft.
- ~ Benczik Gy., Bozó A., Kammel L., Németh I., Pálmai V., Pálmainé K. M., Sztancsik Gy., Tóth M., Varró L. (2024): *Őrség Vendvidék - Turistakalauz*. Budapest: Hegyek Vándorai Turista Egyesület
- ~ Kliss Gábor (szerk.) (2007): *Tanösvények tervezése: módszertani útmutató*. Eger: Bükk Nemzeti Park Igazgatóság.
- ~ Dr. Molnár András József (szerk.) (2015): *Turista úthálózat és jelzésrendszer*. [H. n.]: MTSZ Turistaút Szakbizottsága
- ~ Szentirmai István (terv) (2021): *Natura2000 Fenntartási terv. Őriszentpéter: Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság*
- ~ Bartha Dénes (szerk.) (2016): *Az Őrségi Nemzeti Park I*. Gencsapáti: Szülőföld könyvkiadó kft.
- ~ Dr. Bodor Péter, Balázs Gabriella (1997): *Kerékpártúrák az Őrségben és az Alpokalján*. Budapest: Frigoria Gmk. Könyvkiadó
- ~ Dömötör Sándor (1987): *Őrség*. Szombathely: Őrségi Baráti Kör
- ~ Kovács Péter (2004): *A talajlakó pókok (Araneae) vizsgálata a Bajánsenye-Őriszentpéter Gázmező (BÖG) gázkútjainál valamint, gázvezetékeinél*. Szombathely: Berzsényi Dániel Főiskola Természettudományi Főiskolai Kar **Szakdolgozat**
- ~ Nagy Zsófia (1998): *Szalafő természeti és kultúrtörténeti értékeinek védelme*. Budapest: KÉE Tájépítészeti, -védelmi és -fejlesztési Kar Tájvédelmi Tanszék **Diplomadolgozat**

INTERNETES

- ~ http1: Letöltés dátuma: 2024. 12. 06. forrás: <https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/>
- ~ http2: Letöltés dátuma: 2024. 12. 10. forrás: <https://oig.unimite.hu/documents/1076024/10360948/1.%20sz.%20mell%C3%A9klet%20A%20felhaszn%C3%A1lt%20forr%C3%A1sok%20k%C3%B6telez%C5%91%20adatelemei%20%C3%A9s%20azok%20felt%C3%BCntet%C3%A9se%2020230503.pdf/1e73532e-f60e-5b50-5c60-cbf77739141f?t=1693862326149>
- ~ http3: Letöltés dátuma: 2024. 12. 15. forrás: <https://hazaivadasz.hu/2014/05/14/backstage-okoturisztikai-fejlesztések-a-keszthelyi-hegysegben/>
- ~ http4: Letöltés dátuma: 2024. 12. 15. forrás: <https://www.bakonyerdo.hu/palyazatok/keszthelyi-hegyseg-okoturisztikai-fejlesztese>

- ~ http5: Letöltés dátuma: 2024. 12. 15. forrás: https://www.monteverdeinfo.com/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=Monteverde&utm_content=Monteverde_Costa_Rica&utm_term=monteverde%20costa%20rica&title=&utm_adtype=&gad_source=1&gclid=Cj0KCQ
- ~ http6: Letöltés dátuma: 2024. 12. 15. forrás: <https://www.monteverdeinfo.com/cloud-forests>
- ~ http7: Letöltés dátuma: 2024. 12. 15. forrás: <https://np-plitvicka-jezera.hr/en/photos/>
- ~ http8: Letöltés dátuma: 2024. 12. 15. forrás: <https://np-plitvicka-jezera.hr/en/>
- ~ http9: Letöltés dátuma: 2024. 12. 18. forrás: <http://www.szalafu.hu/>
- ~ http10: Letöltés dátuma: 2025. 04. 10. forrás: <https://orseginemzetipark.hu/list-page/455-orsegi-nemzeti-park/1661-a-nemzeti-park>
- ~ http11: Letöltés dátuma: 2025. 04. 17. forrás: <https://orsegivendegvarok.hu/index.php?pg=latnivalok&telepules=18>
- ~ http12: Letöltés dátuma: 2025. 04. 17. forrás: <https://www.kozterkep.hu/23562/kitelepitettek-emlekpadjja>
- ~ http13: Letöltés dátuma: 2025. 05. 20. forrás: [https://hu.wikipedia.org/wiki/Zala_\(foly%C3%B3\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Zala_(foly%C3%B3))
- ~ http14: Letöltés dátuma: 2025. 09. 13. forrás:
 - a) <https://divisare.com/projects/250401-in-situ-rochetaillee>
 - b) <https://hu.pinterest.com/pin/477170523039502334/>
 - c) <https://www.pinterest.com/pin/299630181478532377/>
 - d) <https://in.pinterest.com/pin/849913760968629065/>
 - e) <https://hu.pinterest.com/search/pins/?q=forest%20fire%20place&rs=typed>
 - f) <https://szallas.hu/kadosa-jurta-esztergom-bubanatvolgy>
- ~ http15: 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről. Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600053.tv> Letöltés dátuma: 2025. 04. 15.
- ~ http 16: 6/2018 (XII.18.) Önkormányzati Rendelete Szalafő község településképének védelméről. Elérhető: <https://or.njt.hu/onkormanyzati-rendelet/2018-6-SP-3258> Letöltés dátuma: 2025. 04. 15.
- ~ http17: 4/2002. (II. 27.) KöM rendelet az Őrségi Nemzeti Park létesítéséről. Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0200004.kom> Letöltés dátuma: 2025. 04. 15.
- ~ http18: 35/1998. (III. 20.) OGY határozat az Országos Területfejlesztési Konceptióról. Elérhető: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=998h0035.OGY> Letöltés dátuma: 2025. 04. 15.
- ~ http 19: 280/2024. (IX. 30.) Korm. Rendelet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról. Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2400280.kor> Letöltés dátuma: 2025. 04. 15.

ÁBRAJEGYZÉK

1. Szalafő lehatárolása, elhelyezkedése az országon belül
2. 1819–1869 területhasználatok
3. 1941 területhasználatok
4. 2024 területhasználatok
5. Szalafő korfája
6. Turistautak térkép
7. Kerékpárutak térkép
8. Szintézis módszertani felépítése
9. Túrautak burkolatát és konfliktusokat ábrázoló térkép
10. Online kérdőív kérdése 1
11. Online kérdőív kérdése 2
12. Online kérdőív kérdése 3
13. Javaslatok módszertana
14. Őrség tapintása táblaterv

FÉNYKÉPJEGYZÉK

1. Láz-tetői kilátó
2. Monteverde Felhőerdő Rezervátum függőhíd
3. Plitvicei-tavak vízesések
4. Agárkosbor (*Anacamptis morio*)
5. Szarvas az Őrszem fogadó mögötti réten
6. Országos Ökológiai Hálózat magterület
7. Egyedi tájértékek
8. Gombászás Szalafőn
9. Őrségi tökkultúra
10. Kömpe szeme kilátó
11. Szalafői piac előtti parkolás az úttesten
12. Szalafőn fotózott gombák
13. Őrség tapintása állomás elemei
14. Hagyományos őrségi táj Papszerről a felsőszeri domboldalt fotózva
15. Rendezvényhelyszín funkciók kialakításának mintája
16. Rendezvények helyszínének kialakítása

TÁBLÁZATJEGYZÉK

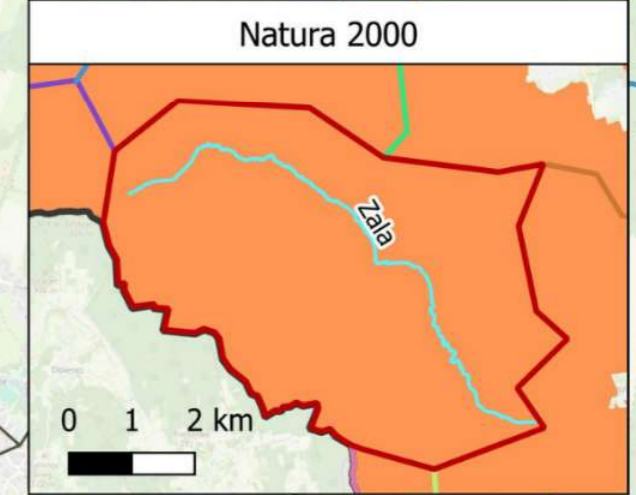
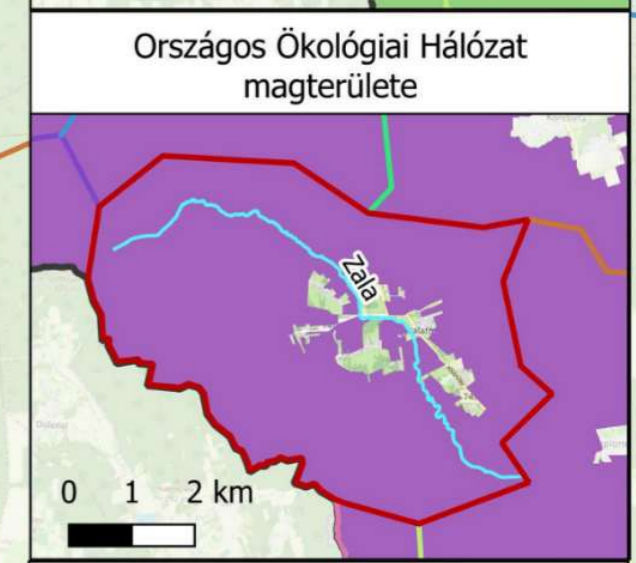
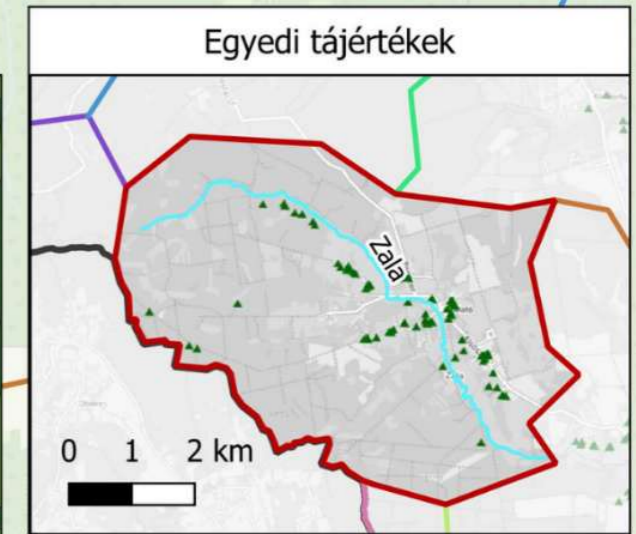
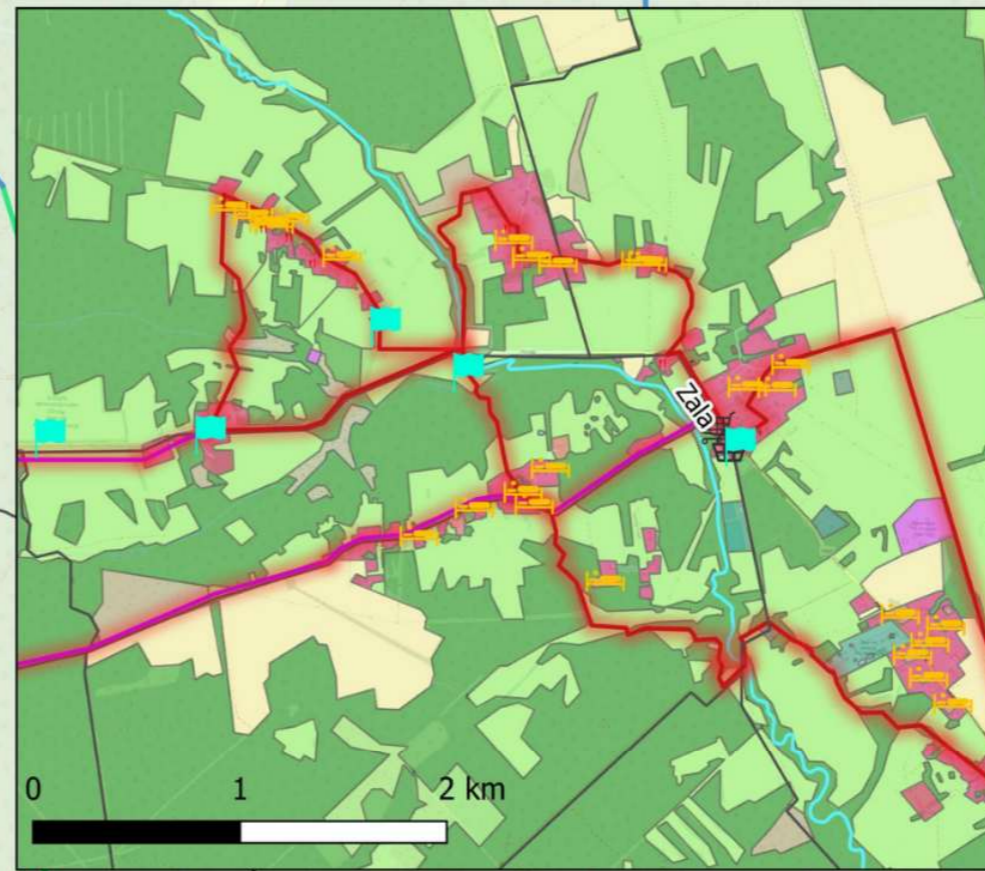
1. Szállások elhelyezkedése a településen
2. Vonzerők értékelő táblázata

MELLÉKLETJEGYZÉK

1. Vizsgálati tervlap
2. Szintézis tervlapja
3. Túraút javaslati tervlap
4. Szalafő Rendezvényközpont Konceptió Terve
5. Állapotfelmérő táblázatok
6. Online kérdőív eredményei

Jelmagyarázat

Zala patak	ÖOH végső	Szuprastrukturális elemek
Szlovén határ	Natura 2000	
Települések határvonala	őrségi nemzeti park	Bolt
Területhasználatok	Őrségi NP	Étterem
erdő	Turistautak	Turisztikai látványosság
lakó	Körtike tanösvény	Piac
legelő	szivecske	Szállás
szántó	MTSZ túraútvonalak	
ipar	Kerékpárutak	
mocsár	nagy biciklis út	
tóka	vékony út	
üdülő		

TERVLAP 1.	VIZSGÁLATI TERVLAP
KÉSZÍTETTE: SÁNTHA HANNA FLÓRA	
TÁJVÉDELMI ÉS TÁJREHABILITÁCIÓS TANSZÉK	
LAPMMÉRET: A3	
DÁTUM: 2025.	
 MATE MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM Tóképzészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet	

KÉSZÍTETTE: SÁNTHA HANNA FLÓRA

TÁJVÉDELMI ÉS TÁJREHABILITÁCIÓS TANSZÉK

LAPMMÉRET: A3

DÁTUM: 2025.

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Tóképzéskészítési,
Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet

Jelmagyarázat

- Zala patak
- Szlovén határ
- Szalafő lehatárolása
- Konfliktusok
- Figyelemfelhívó táblák hiánya
- Idényturizmus okozta
- Fejlesztést igénylő terület
- Turistautak burkolata
- aszfalt
- fű, föld
- murva, föld
- pallósor
- nem vizsgált útvonalak
- bolt
- látványosság
- piac
- Vonzerők

Sorszám	Burkolat	Hossz (km)
1	fű, föld	0,6 km
2	aszfalt	1,1 km
2.2.	fű, föld	0,9 km
3	fű, föld	1,8 km
4	murva, föld	0,6 km
5	fű, föld, aszfalt	1,0 km
6	fű föld	1,6 km
7	aszfalt	1,1 km
8	fű, föld, aszfalt	1,1 km
9	fű, föld	0,7 km
10	aszfalt	1,2 km
11	murva, föld	4,3 km
12	aszfalt	1,5 km

« SZALAFŐI TEKERGŐ »»»

KIS TALPAKNAK, NAGY TALPAKNAK EGYARÁNT

Áttekintő térkép táblaterv

JELMAGYARÁZAT:

- tervezett túraút
- alternatív nyomvonal
- fotospot, instaspot
- relaxáló, pihenő pont
- kulturális állomás
- illatos gyógynövénykert
- WC
- Őrség megtapintása
- bölény rezervátum
- mocsári állatvilág megfigyelése
- madárleső pont
- yurták
- mezítlábas ösvény
- gombászó pont
- gasztro programok
- kültéri színpad
- ivóvíz lelőhely
- tűzrakóhely, sütögetés
- parkoló
- buszmegálló
- kilátás, rálátás
- értékes területek pufferzónája

TERVLAP 3.

TÚRAÚT JAVASLATI TERVLAP

KÉSZÍTETTE: SÁNTHA HANNA FLÓRA

TÁJVÉDELMI ÉS TÁJREHABILITÁCIÓS TANSZÉK

LAPMMÉRET: A3

DÁTUM: 2025.

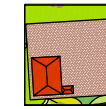

SZALAFŐI RENEZVÉNYKÖZPONT KONCEPCIÓ TERVE

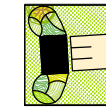

JELMAGYATÁZAT:

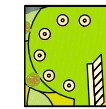
rendezvénytér, piactér,
WC, kinti konyha

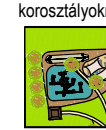
színpad és előadói
parkoló

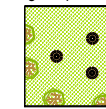
yurta szállások

játszótér különböző
korosztályoknak

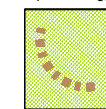
sütögető,
bográcspó terület

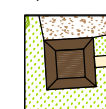
vendég parkoló

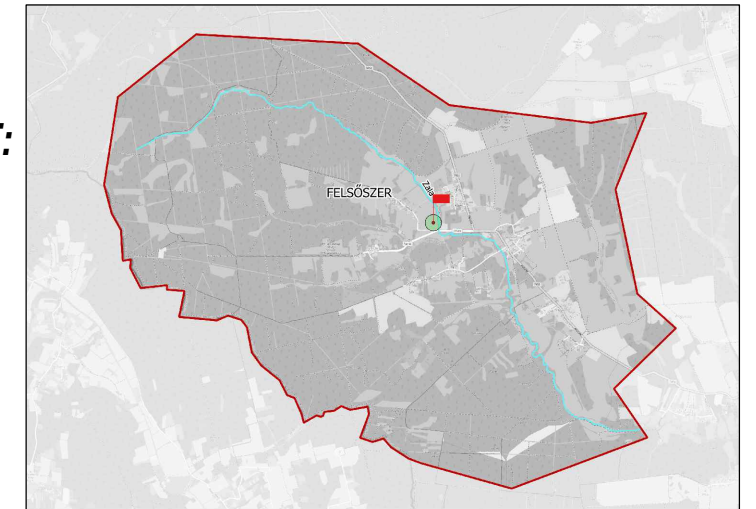
napozó faágyak

Kömpe szeme kilátó

növényágások,
tervezett fák

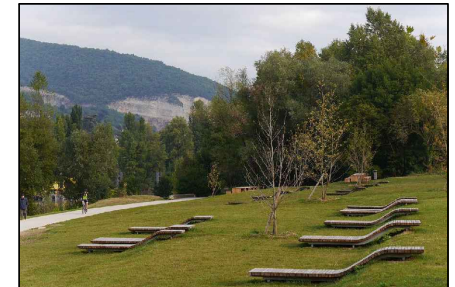

ELŐKÉPEK:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Cím: TERVLAP 4.

KÉSZÍTETTE:

**SZALAFŐI RENEZVÉNYKÖZPONT
KONCEPCIÓ TERVE**

Sántha Hanna Flóra

DÁTUM
2025.

MÉRETARÁNY
M=1:100

LAPMÉRET
A3

Tájvédelmi és
Tájrehabilitációs Tanszék

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
Tájépítészeti,
Településtervezési és
Diszkrétészeti Intézet

MELLÉKLET 5. **Állapotfelmérő / értékelő táblázatok**

Tanösvény neve	1.	Fekete tó
Bejárhatóság (gyalog, kerékpárral, lóval, kerekeszékkel...)	Képtelenség	Gyalog
Megközelíthetőség (Személyautó, tömegközlekedés, kerékpár, gyalogos)		Mindegyikkel (van buszmegálló)
Parkoló (van / nincs)		Nincs
Kerékpártároló (van / nincs)		Nincs
Vízvétel (van / nincs)		Nincs
Interaktív, épített elemek (van / nincs)		Nincs
Burkolat jellege		Állapot
Útminőség (1-5)	4	
Turistajelzések minősége (1-5)	5	
Szerkezet állapota	Tájékoztató táblák	Műemlék szép állapotban, pallósoros híd is jó állapotú
Inform. felület állapota (1-5)		5
Inform. felület tartalma (1-5)		5
Táblák elhelyezkedése		Út mellett jól látható hozzáférhető

MELLÉKLET 5. **Állapotfelmérő / értékelő táblázatok**

Tanösvény neve	2.	Felsőszéri tanösvény	2.1.
Bejárhatóság (gyalog, kerékpárral, lóval, kerekszéssel...)	Kieépítettség	Mindegyikkel	Gyalog
Megközelíthetőség (Személyautó, tömegközlekedés, kerékpár, gyalogos)		Személyautó, kerékpár, gyalogos	Személyautó, kerékpár, gyalogos
Parkoló (van / nincs)		Van	Nincs
Kerékpártároló (van / nincs)		Nincs	Nincs
Vízvétel (van / nincs)		Nincs	Nincs
Interaktív, épített elemek (van / nincs)		Nincs	Nincs
Burkolat jellege		Állapot	Végig aszfalt (nincs járda)
Útminőség (1-5)	5		5
Turistajelzések minősége (1-5)	4		5
Szerkezet állapota	Tájékoztató táblák	kicsit már öregebb	-
Inform. felület állapota (1-5)		4	-
Inform. felület tartalma (1-5)		3 (kevés kép sok szöveg, 3 nyelven)	-
Táblák elhelyezkedése		Kömpe szeme kilátónál	-

MELLÉKLET 5. **Állapotfelmérő / értékelő táblázatok**

Tanösvény neve	3.	Templomszer- Alsószertől felső út	4.	Kék
Bejárhatóság (gyalog, kerékpárral, lóval, kerekeszékkel...)	Kieépítettség	Gyalog	Gyalog	
Megközelíthetőség (Személyautó, tömegközlekedés, kerékpár, gyalogos)		Személyautó, gyalogos	Mindegyik	
Parkoló (van / nincs)		Nincs	Van	
Kerékpártároló (van / nincs)		Nincs	Nincs	
Vízvétel (van / nincs)		Nincs	Van	
Interaktív, épített elemek (van / nincs)		Nincs	Játszóter, pad, street workout pálya, szemetes, sütőgető	
Burkolat jellege	Állapot	Föld, fű	Föld, murva	
Útminőség (1-5)		3	5	
Turistajelzések minősége (1-5)		4	5	
Szerkezet állapota	Tájékoztató táblák	4	-	
Inform. felület állapota (1-5)		5	-	
Inform. felület tartalma (1-5)		5	-	
Táblák elhelyezkedése		Észrevehető	-	

MELLÉKLET 5. **Állapotfelmérő / értékelő táblázatok**

Tanösvény neve	5.	Szivecskés	6.	Szivecskés Őrszem- Gyöngyösszer
Bejárhatóság (gyalog, kerékpárral, lóval, kerekeszékkel...)	Kieépítettség	Gyalog	Gyalog, kerékpárral	
Megközelíthetőség (Személyautó, tömegközlekedés, kerékpár, gyalogos)		Személyautó, kerékpár, gyalogos	Személyautó, gyalogos	
Parkoló (van / nincs)		Nincs	Nincs	
Kerékpártároló (van / nincs)		Nincs	Nincs	
Vízvétel (van / nincs)		Nincs	Nincs	
Interaktív, épített elemek (van / nincs)		Nincs	Szalafői forrás, fa WC az erdész háznál	
Burkolat jellege		Állapot	Fű, föld (sarokban kis szakaszon aszfalt)	Murvás, zúzott köves az erdész házig utána föld, fű
Útminőség (1-5)	4		3	
Turistajelzések minősége (1-5)	5		4	
Szerkezet állapota	Tájékoztató táblák	-	Jó	
Inform. felület állapota (1-5)		-	4	
Inform. felület tartalma (1-5)		-	5	
Táblák elhelyezkedése		-	Jól látható, logikus	

MELLÉKLET 5. **Állapotfelmérő / értékelő táblázatok**

Tanösvény neve	7.	Szivecskés Templomszer és Alsószér között	8.	Szivecskés tanösvény Papszer
Bejárhatóság (gyalog, kerékpárral, kerekeszékkel...)	Képesítés	Gyalog	Gyalog, kocsival	
Megközelíthetőség (Személyautó, tömegközlekedés, kerékpár, gyalogos)		Személyautó, kerékpár, gyalogos	Személyautó, kerékpár, gyalogos	
Parkoló (van / nincs)		Van	Nincs	
Kerékpártároló (van / nincs)		Van	Nincs	
Vízvétel (van / nincs)		Van	Nincs	
Interaktív, épített elemek (van / nincs)		Életfa, jégverem, templom, piactér, kisbolt	Nincs	
Burkolat jellege	Állapot	Aszfalt	Aszfalt, szórt közúzalék, kis szakaszon fű	
Útminőség (1-5)		5	4	
Turistajelzések minősége (1-5)		5	4	
Szerkezet állapota	Tájékoztató táblák	4	Kiváló	
Inform. felület állapota (1-5)		4	5	
Inform. felület tartalma (1-5)		5	5	
Táblák elhelyezkedése		4	Jól látható, logikus	

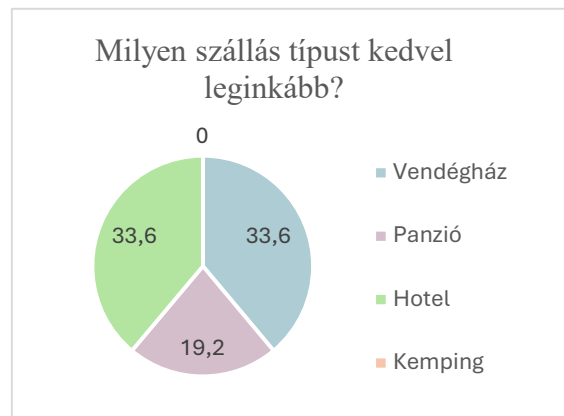
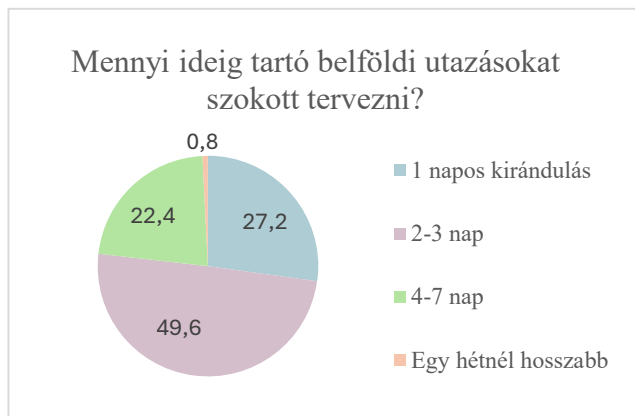
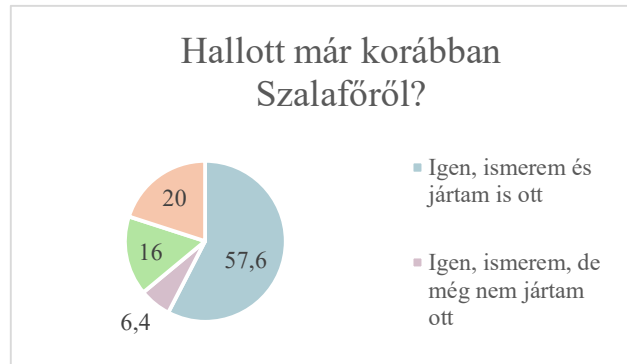
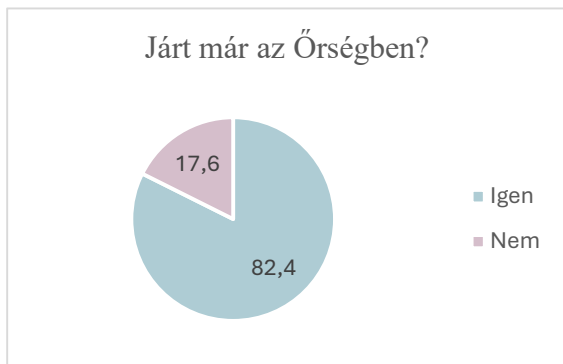
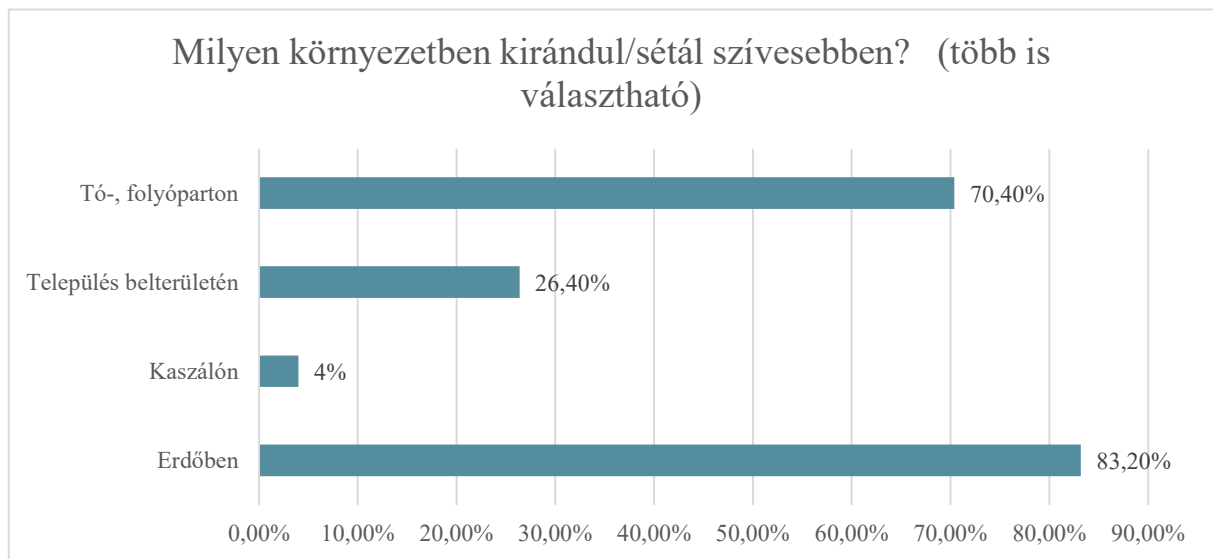
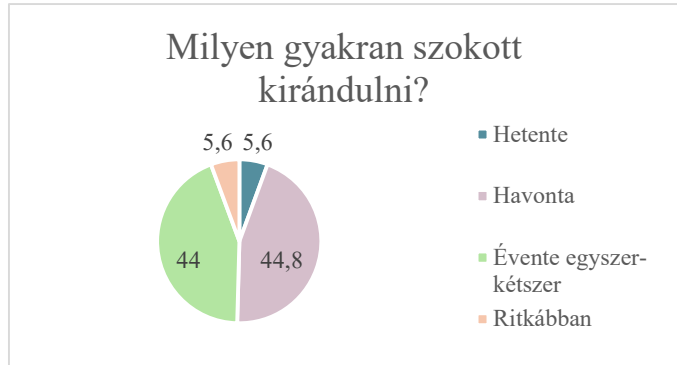
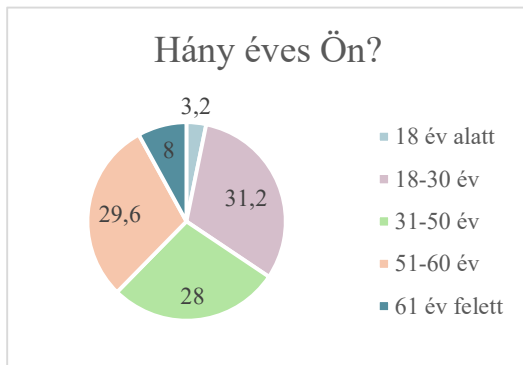
MELLÉKLET 5. **Állapotfelmérő / értékelő táblázatok**

Tanösvény neve	9.	Szivecskés Papszer-Felsőszer közti völgy	10.	Szivecskés Pityerszeri út
Bejárhatóság (gyalog, kerékpárral, kerekesszéssel...)	Kieépítettség	Gyalog	Mindennel	
Megközelíthetőség (Személyautó, tömegközlekedés, kerékpár, gyalogos)		Személyautó, kerékpár, gyalogos	Mindennel	
Parkoló (van / nincs)		Nincs	Van	
Kerékpártároló (van / nincs)		nincs	Van	
Vízvétel (van / nincs)		Nincs	Van	
Interaktív, épített elemek (van / nincs)		Nincs	Skanzen	
Burkolat jellege		Állapot	Fű	Aszfalt
Útminőség (1-5)	3		5	
Turistajelzések minősége (1-5)	4		5	
Szerkezet állapota	Tájékoztató táblák	-	4	
Inform. felület állapota (1-5)		-	4	
Inform. felület tartalma (1-5)		-	5	
Táblák elhelyezkedése		-	5	

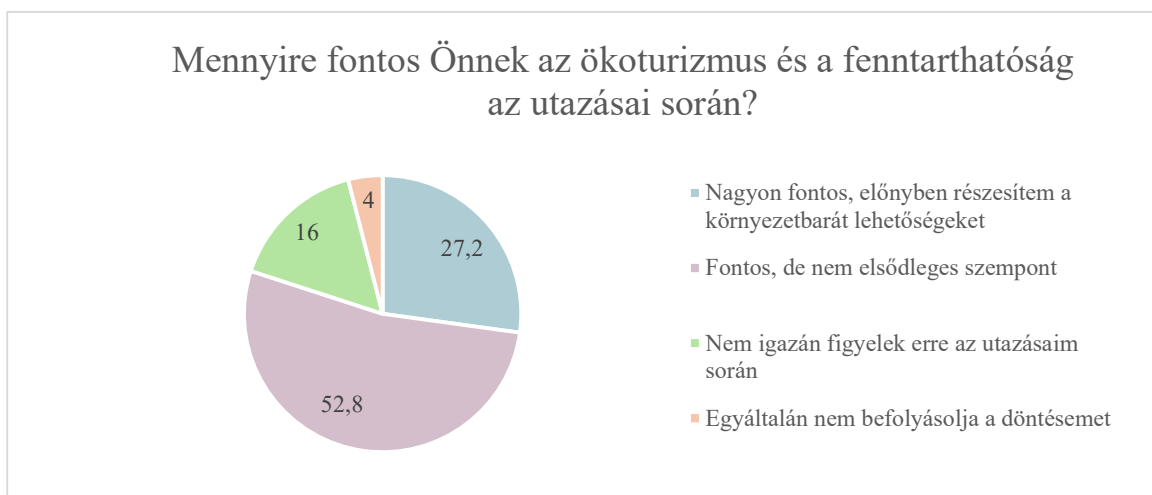
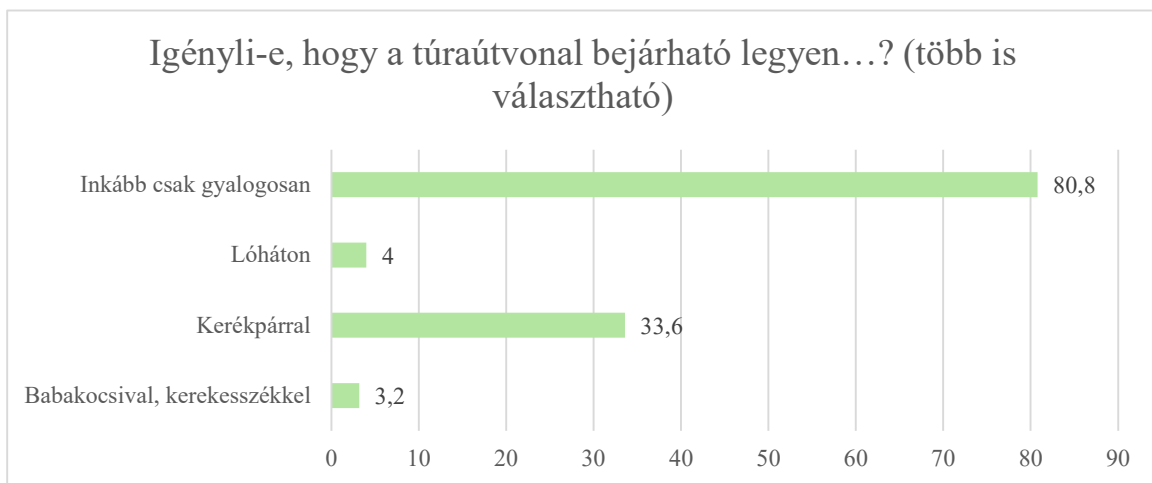
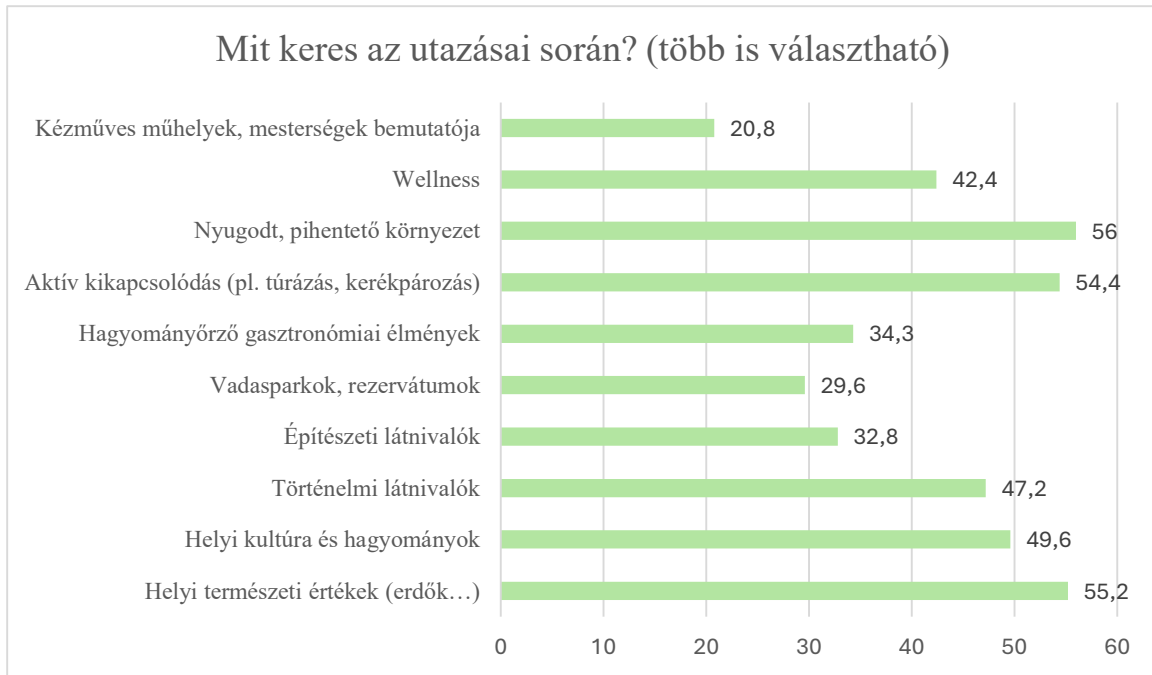
MELLÉKLET 5. **Állapotfelmérő / értékelő táblázatok**

Tanösvény neve	11.	Körtike kanyar	12.	Csörgőszeri út
Bejárhatóság (gyalog, kerékpárral, lóval, kerekeszékkel...)	Kieépítettség	Gyalog, kerékpárral	Gyalog, kerékpárral	
Megközelíthetőség (Személyautó, tömegközlekedés, kerékpár, gyalogos)		Személyautó, kerékpár, gyalogos	Mindennel	
Parkoló (van / nincs)		Nincs	nincs	
Kerékpártároló (van / nincs)		Nincs	Nincs	
Vízvétel (van / nincs)		Nincs	nincs	
Interaktív, épített elemek (van / nincs)		Bölenyless	Nincs	
Burkolat jellege		Állapot	Murva, föld	Aszfalt
Útminőség (1-5)	5		4	
Turistajelzések minősége (1-5)	5		4	
Szerkezet állapota	Tájékoztató táblák	4	-	
Inform. felület állapota (1-5)		5	-	
Inform. felület tartalma (1-5)		5	-	
Táblák elhelyezkedése		5	-	

Online kérdőív eredményei

MELLÉKLET 6.

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat / diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről (módosítva: 2025. október 16.)

NYILATKOZAT

**szakdolgozat nyilvános hozzáféréseiről és
eredetiségéről**

A hallgató neve: Sántha Hanna Flóra
A Hallgató Neptun kódja: ALUUKT
A dolgozat címe: Szalafő turisztikai szempontú fejlesztése
A megjelenés éve: 2025.
A konzulens intézetének neve: Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

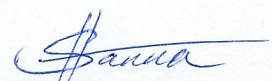
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2025. év 10. hó 29. nap

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Sántha HannaFlóra (név) (hallgató Neptun azonosítója: ALUUKT) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védelemre **javaslom / nem javaslom**¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: 2025. év 10. hó 29. nap

Marta N. ...

belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.

Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	Sántha Hanna Flóra
Neptun-kódja:	ALUUKT
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	☒ BSc/BA ☐ MSc/MA ☐ Doktori (PhD) ☐ Egyéb:
Tantárgy neve/kódja*:	Szakdolgozatkészítés
A munka címe:	Szalafő turisztikai szempontú fejlesztése

* doktori értekezés esetén nem kitöltendő

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)

A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)

B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrekció, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)
Nyelvtani-, és nyelvhelyességi korrekció, ötletelés	CharGPT	A szöveg egészére vonatkozik

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka mellékletében való csatolása szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott eszköz verziója, elérhetősége	MI-neve,	Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet bejegyzésének sorszáma

3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.

Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

.....

.....

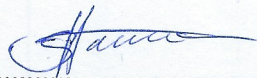
.....

.....

4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:

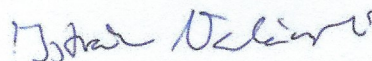
Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségéért és tudományos helytállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

Kelt: Győr, 2025. 10. hó 29. nap

.....

Hallgató aláírása

.....

Konzulens/Témavezető aláírása